

ÅBOLANDS DISTRIKT
TURUNMAAN PIIRI **75** ÅR
VUOTTA

Finlands Röda Kors Åbolands distrikt firar 75 år av obruten Röda Kors verksamhet i Åboland. Öden och äventyr under gångna år, personliga minnen, gemenskap, underhållande berättelser och hågkomster som speglar detta trekvartssekel av insatser för Röda Korset är det som distriktet som sammanhållande faktor önskat uppmärksamma i föreliggande opus.

Öden och äventyr i 75 år med Röda Korset i Åboland

Röda Korset
Punainen Risti

Öden och äventyr i 75 år med Röda Korset i Åboland



ISBN 978-951-658-168-5

ÅBOLANDS DISTRIKT
TURUNMAAN PIIRI **75** ÅR
VUOTTA

Text

Janina Carlsson

Eelin Hoffström

Rachel Nygård-Taxell

Ulrika Wolf-Knuts

Yrsa Wilén

Bearbetning

Yrsa Wilén

Layout

Juha Lindström

Åbolands Svenska Kulturfond har beviljat medel till utgivningen av detta verk

ISBN 978-951-658-168-5

©Finlands Röda Kors, Åbolands distrikt

Åbo 2010

Innehåll

Till läsaren • 5

Dragsfjärds avdelning • 9

Flyktingmottagning och annan verksamhet i Dragsfjärd

Hitis avdelning • 15

Aktiva öbor i Hitis

Houtskärs avdelning • 21

I Houtskär är alla hjälpsamma

Iniö avdelning • 25

Alla var överens och alla jobbade för samma sak

Kimito avdelning • 29

Ambulansen på Kimitoön

Korpo avdelning • 35

Med beredskap att hjälpa

Nagu avdelning • 41

Det var en trygghet att ha någon med

Pargas avdelning • 47

Angående uppkomsten av verksamhetsgrupperna

Västanfjärds avdelning • 53

Verksamhet i Västanfjärd

Åbo svenska avdelning • 59

Allt från damklubbar till menföresflygningar

Åbolands distrikt • 69

29 år av Röda Kors verksamhet i Åboland



Åboländska ungdomar (Johanna Andersson och Freja Nylund med Reddie-hunden) tackar Rachel Nygård-Taxell för Ungdomsfonden

Fondens syfte är att motivera och belöna aktiva ungdomsmedlemmar.

Ur fonden kan de söka bidrag för olika verksamheter, så som att delta i Röda Korsets utbildningar, kurser, seminarier, läger och resor.

Åbolands distrikts årsmöte, Söderlångviks gård, Dragsfjärd 21.4.2007

Till läsaren

humanitet

opartiskhet

neutralitet

självständighet

frivillighet

universalitet

enhet

Till läsaren

Röda Korset i Åboland kan detta år fira sina 75 år av obruten verksamhet med här bredvid förtecknade världsomspännande principer som ledstjärnor. Det har varit en tid då varje generation rödakorsare skapat sitt eget engagemang med personliga insatser i varierande omgivning och med beaktande av lokala behov av hjälpverksamheten.

Öden och äventyr under gångna år, personliga minnen, gemenskap, underhållande berättelser och hågkomster som speglar ett trekvartssekel av insatser för Röda Korset är det som distriktet som sammanhållande faktor önskat uppmärksamma i föreliggande opus.

Det har varit en stor glädje att få sammanställa denna krönika. De 75-åren av Röda Kors verksamhet i Åboland har i år firats med en medlemsfest på Arken, Åbo Akademi, i maj. Därtill har vi arrangerat en välgörenhetsgala i oktober 2010. Denna krönika är höjdpunkten på jubileumsåret och kommer att finnas kvar i historien när festerna är minnen blott.

Vi vill tacka Åbolands distrikts styrelse 2009 för initiativet att ge ut krönikan, dessa historier är alla värda att berättas. Vi vill tacka alla berättarna från avdelningarna för att ni gett er tid till Röda Korsets arbete och er tid till dessa intervjuer. Ett särskilt stort tack riktas till professor Ulrika Wolf-Knuts, som delvis själv intervjuat i Åbo men också sökt fram de duktiga folkloristikerna Eelin Hoffström och Janina Carlsson, som gjort och sammanställt de övriga intervjuerna. För den fina layouten står distriktets organisationsmedarbetare Juha Lindström, som gett sin själ och sin konstnärliga begåvning till utformningen av denna bok - ett stort tack till Dig Juha.

Svenska Kulturfonden gjorde det ekonomiskt möjligt för oss att publicera arbetet i denna form. Finlands Röda Kors Åbolands distrikt tackar för stödet.

Vår förhoppning är att Du, kära läsare, får samma varma känsla av Röda Kors gemenskap som vi känt, då vi läst dessa underbara historier och minnen. Njut och le - Röda Kors verksamheten har alltid berört människor och skall så alltid göra.

Åbo den 3.10.2010

Rachel Nygård-Taxell
distriktsordförande

Yrsa Wilén
verksamhetsledare



Soppadag i Dalsbruk 7.11.2006

Rödakorsvännerna i Dragsfjärds avdelning arrangerar soppadag för pensionärer i periferin en gång per månad, här är alla klädda i vacker hatt!. Anneli Rautiainen andra från höger i bakre raden.

Dragsfjärds avdelning

Flyktningmottagning och annan verksamhet i Dragsfjärd

ANNELI RAUTIAINEN HAR INTERVJUATS AV EELIN HOFFSTRÖM

Vi träffas hemma hos Anneli Rautiainen som varit aktiv medlem i FRK så gott som hela sitt liv. Anneli har varit ordförande och medlem av Dragsfjärd's FRK-avdelning och har ansvarat bland annat för Hungerdagsinsamlingarna. I dag är hon aktiv inom vänverksamheten. Med en så lång bana inom FRK var det verkligen intressant att få veta hur det kom sig att Anneli hittat till FRK och hur de första upplevelserna av FRK också format hennes aktivitet inom föreningen.

Anneli är ursprungligen från Karelen, från Värtasilä, även om hon största delen av sitt liv bott i Dalsbruk. År 1939 då kriget bröt ut blev Anneli tvungen att fly Karelen. De färdades i godsvagnar västerut och med jämna mellanrum blev de sagda att hoppa ur vagnarna eftersom fienden besköt dem. Anneli minns hur, när tåget stannade på några stationer, kvinnor serverade dem varm välning, som var den enda egentliga maten på flykten. Dessa tanter hade ett band på armen med ett rött kors, något som för Anneli genast fick en positiv betydelse.

År 1944 evakuerades Annelis familj helt och då fick Anneli åka som krigsbarn till Sverige. Då var Anneli åtta år och också denna gång var "Röda Kors tanterna" där som hjälpredor på vägen. Alla dessa upplevelser kom till stor nytta då Dragsfjärd's kommun i början av 1990-talet tog emot sina första flyktingar från Iran.

Avdelningens arbete med flyktingarna började med en insamling. Man samlade ihop till möbler, kläder och inredning. Ett trettiotal familjer skulle bo i höghusen i Dalsbruk, på Klockberget. Lägenheterna skulle se ut som hem, med bäddade sängar och kylskåpen fyllda med mat. Så blev det vinter, men en riktigt grådaskig sådan och Anneli undrade nog vad dessa flyktingar skulle tycka om sitt nya hemland. De åkte med buss emot familjerna till Helsingfors. Kommunikationen var lite svår eftersom inte alla behärskade engelska, men man gjorde sig förstådd och alla kom med på bussen till Dalsbruk. Mottagarna hade fyllt några små påsar med godis och ett och annat att sysselsätta barnen med på resan.

Integrering var viktig. Därför hade mottagarna skaffat vänfamiljer åt flyktingarna. Anneli bjöd till och med hem en familj till sig för att fira jul. Annelis barnbarn och flyktingbarnen kom bra överens. Fast det var många kulturella aspekter att ta i beaktande så var integreringen lyckad. Arbetet med flyktingarna var intressant och gav många minnen för livet. Bland annat föddes det en bebis och det blev hela gruppens lilla gullunge. Anneli berättar också om en pappa som ordnade ett sjudundrande födelsedagskalas åt sin dotter, vars mamma omkommit. Hela gruppen åkte också på utflykt till Vänö. Människorna var dock det som gjorde jobbet värdefullt. Anneli nämner bland an-



Anneli och Tayebe

nat en kvinna vid namn Tayebe, som fick många vänner i Dalsbruk. Dessa flyktingar har nästan alla flyttat vidare och en del har kanske till och med flyttat tillbaka till Iran. Anneli brukar i bland dock råka på någon av dem då hon är i Åbo eller i Ekenäs och då brukar de alltid talas vid en stund och det känns som om dessa blivit vänner för livet.

Efter den första flyktningmottagningen gjordes ännu två i Dragsfjärd's kommun. Men i dessa hade avdelningen ingen större roll. Det enda som gjordes var utdelning av kläder som samlats in för den andra gruppen. Men den tredje gruppen togs emot enbart av kommunen.

Aktiviteterna inom avdelningen har förstås inte begränsats till flyktningmottagning, utan man har hållit på med mångt och mycket i Dragsfjärd. Anneli berättar om hur man ordnat lotterier och

pysslat och gjort vinster. Mycket av arbetet har skett i de aktiva undergrupperna till avdelningen: Söderlångviks byklubb, Dalsbruks syklubb och vänverksamheten. Speciellt byklubben och syklubben har bidragit med pengar och medel till ungdomars utbildning och "Jul i sinnet", som är ett understöd till mindre bemedlade människor som bor i området. Avdelningen har också samarbetat mycket med de lokala företagen och tjänsterna: köpmännen donerar vinster till lotterikorgarna, Ovako donerar smörgåsar till blodgivningens och banken räknar pengarna från varje enskild insamlingsbössa från Hungerdagsinsamlingen. En annan samarbetspartner är skolan och elevkåren. Eleverna hjälper med Hungerdagsinsamlingen genom att gå omkring med insamlingsbössorna. Elevkåren har också sålt limpor på torget och



På torget i Dalsbruk i juli 1992

På bilderna Anneli Rautiainen, Rainer Gustafs, Gunvor Laakso och Gertrud Björkqvist m.m.

en gång ordnade elevkåren ett lopptorg som gjorde stor vinst, som sedan donerades till FRK. Avdelningen har i gengäld understött bland annat Våga säga nej till droger och våld -projektet.

Avdelningen har också understött ungdomar i vård och första hjälpen utbildningar, som sedan

till och med kan ha blivit ett jobb.

Viktigt för Anneli just nu är vänverksamheten och alla aktiviteter kring den. Vänverksamheten har tidigare jobbat bland annat för Hannahemmet. Vännerna har hjälpt till med sådant som arbetskraften inte räckt till att göra på åldringshem-

met. Vännerna har bland annat köpt kaffekoppar och ett fotoalbum, för att sätta in bilder på invånarna i. Vännerna sydde också gardiner, satt dem på plats och skaffade trygghetstelefoner. Då var vännerna ganska mycket yngre, idag är den äldsta 88 år gammal. Till vänverksamhetens aktiviteter hör att vännerna träffas en gång i veckan och på julen har de haft julmiddag. De har också åkt på utflykter: Senast var de i maj till Högsåra. Till den återkommande soppadagen lagas det soppa eller rotmos på fritidsgården och så samlas vännerna där. Till kvällen hör program, ibland tittar de på bilder från någon intressant resa och ibland kommer barnen från dagis och uppträder.

Förr var vännerna också på besök till sjukhuset, medan där ännu fanns patienter som man kunde ta ut. Då, på onsdagarna, brukade de ta patienterna i rullstolar ner till torget, där de kunde ta sig en kopp kaffe. Rullstolarna var inte av den allra nyaste modellen och när de rullat en patient av och an så var vännerna riktigt slut. Men "det heter ju att det man gör för andra så får man säkert tillbaka själv" säger Anneli. Anneli berättar att vännerna tidigare också åkte till Hannahemmet på helgerna och att kommunen bidrog med understöd för det. Annars brukar vännerna hälsa på hemma hos åldringar och i bland har de gjort färdtjänst, de har alltså åkt med patienterna till sjukhuset om det behövs.

Anneli har gjort all första hjälpen utbildning som FRK erbjuder. Tvåan gjorde hon nära S:t Michel någonstans tillsammans med en lärarinna. Men utbildningen till gruppleddare är den som hon minns bäst. Då var hon tolv dagar på FRK-gården bredvid Lahtis. Övningarna pågick både dag och

natt. Hennes prestationer videofilmades och en av uppgifterna hon hade var att återuppliva en docka som genomgått nödförlossning.

Då FRK fyllde 100 år så ordnades det en större övning där Annelis son deltog. Han skulle simulera en sjöolycka så han föll ur båten med dykar-dräkt på. Någon förbipasserande hade känt igen honom och sagt "Du kan nog simma, kom därifrån bara!". I en annan övning i Pargas skulle Anneli simulera chocktillstånd. Men när de skulle föra henne till sjukhuset blev hon rädd att de skulle sticka henne på riktigt och det tyckte hennes räddare att var roligt. "Så hon vaknade nu" sa de. Redan på den Första Baltic Jazz -festivalen var första hjälpen gruppen och patrullerade. Det regnade i mängder men inga större olyckor skedde, mer än att några plåster delades ut.

Anneli berättar att också hennes barn blivit medlemmar i FRK, något hon är glad över. Hon tycker att de ungas röst borde få höras mera i föreningen och att det är bra att medlemmarna får en chans att uttala sig i stämmorna. Hon berättar också att man till stämmorna och andra större evenemang brukar samåka med andra rödakorsare.

Det är bara att konstatera att det är eldsjälar som Anneli som håller föreningen vid liv. Den Röda Kors andas som Anneli förmedlar är verkligen inspirerande.



Ruth Wibergs Hjälpjössar 2006

Aktiva medlemmar, frivilliga, skolelever, pensionärer och marthor överallt i Åboland stickade hjälpjössar som skickades till katastrofområden till barn som var i behov av psykiskt stöd.

Hitis
avdelning

Aktiva öbor i Hitis

RUTH WIBERG, GERTRUD KLEMETS OCH KERSTIN SUNDQVIST HAR INTERVJUATS AV EELIN HOFFSTRÖM

Jag träffar Ruth Wiberg, Gertrud Klemets och Kerstin Sundqvist på Kasnäs Paviljongen. Alla tre har aktivt jobbat för FRK i flera tiotal år. Ruth och Gertrud tillhör den föregående generationen rödakorsare medan Kerstin ännu idag sitter i avdelningens styrelse. Gertrud berättar att hon varit kassör i 20 år inom avdelningen men att hon också varit aktiv i byklubben. Ruth började sin bana i FRK ungefär 1950. Hon kom i Kasnäs Marthakrets i kontakt med Dagny Winge, som var en riktig föreningsmänniska. Enligt Dagny var det en "medborgerlig plikt" att vara medlem i Röda Korset. Ruth var också aktiv i distriktet och satt i styrelsen i ca 5 år. Hon påpekar också att FRK är den förening där hon trivts bäst och där hennes insatser nått största uppskattning.

En av avdelningens viktigaste uppgifter var att samla pengar och detta gjordes genom lotterier och listor men till sist kom Linnea Örnell på att man kunde skicka ut bankgiron. Något som görs ännu idag, 30 år senare. Gertrud tyckte det var en bra idé för då slapp avdelningen ordna lotterier hela tiden. Lotterierna var mycket arbetsdryga. Först skulle det samlas in vinster i alla tre byklubbar (Hitis, Högsåra och Kasnäs), sen skulle man numrera vinster och till sist skulle man ännu ordna dragning. Ruth berättar att de varje år hade 1000 lotter och var tionde lott skulle vinna. Till de större vinsterna skulle länsman närvara vid drag-



Ruth Wiberg blir kallad till hedersmedlem i Hitis avdelning. På bilden i mitten Åbolands distrikts styrelseordförande Rachel Nygård-Taxell och Åbolands distrikts verksamhetsledare Solveig Basilier. 2007

ningen och Ruth minns hur han flere gånger hälsat på hos henne i dragningens tecken och hur hon själv också fått åka till länsmanskansliet för att dra några lotter.

Lottförsäljningen har också bidragit till byarnas sammanhållning och gett medlemmarna en orsak att träffas och umgås. Gertrud berättar hur ett gammalt par i Hitis ivrigt väntade på lottförsäljarna som kom på besök. Gertrud menar att det

lönade sig att börja där för man tjänade bra, men lottköpandet gav också det gamla paret en chans att delta och hjälpa. Också lottförsäljarna tyckte om arbetet för det gav dem en ursäkt att besöka sina grannar och bekanta. Bland annat nämner Ruth Birger Ekman i Kasnäs som en av storsäljarna. Ruth berättar också om Linda som i byklubben vävde mattor och ordnade egna lotterier. När Linda sedan sålde lotter på sjöbevakningsstationen så råkade länsman vara där och Linda blev nervös för hon hade ju inga lottförsäljningstillstånd. Men länsman köpte lotter han med. Lotterierna var i varje fall lönsamma och man fick in mer pengar än genom att bara begära pengar. En hel del pengar kom det in i varje fall, 3000 mark var budgeterat för katastroffonden, men i praktiken så skickade avdelningen en hel del mer än det.

Avdelningen gjorde också sitt för att öka trivsel och sammanhållningen i Hitis. Det ordnades trivseldagar med kyrkogång och kaffeservering på ungdomslokalen. Det var ett knytkalas där en del tog med sig kaffet och andra kom med kakor och bullar. Ruth minns hur hon bakade wienerbröd till tillställningen. Det ordnades också program. En gång uppträdde Bernt Mårtensson där, en annan gång var det Ole Torvalds. Kerstin vet berätta att en gång uppträdde operasångerskan Seija-Sisko Pylvänäinen, som bodde på Högsåra. Tillställningen var öppen för alla Hitis familjer, både för barn och vuxna. En gång så lottades det ut en folkdräktsdocka som hämtade in 500 mark till katastroffonden. Vinsten gick till Inger Bergholm från Västanfjärd, som deltog på festen för att hennes man var där och spelade fiol. Ruth berättar att första trivseldagen så blev hon tackad av Zaida

Eriksson som gav en 100 marksedel åt Ruth som gick till katastroffonden.

Avdelningen har också varit aktiv i första hjälpen. På 70-talet ordnades både första och andra kursen här. De har också haft hemsjukvårdskurser i Kasnäs och i Högsåra. Första hjälpen gruppen deltog också i en första hjälpen tävling i Dragsfjärd och de vann till och med en gång, då de haft Taina Järvenpää som ledare.

Innan hälsocentralerna började ha utlåningsdepåer så hade Hitis avdelningen en hel del utrustning som var utplacerad där den behövdes. Ruth berättar hur hon då hon var ordförande första året kom överens med den dåvarande kassören, Olga Gabrielsson att de skulle skaffa en rullstol till en äldre person. Olga sade att om de skulle få misstro i styrelsen så skulle de stå för kostnaderna själva. Detta visar hur Röda Korset varit en viktig instans att vända sig till i svåra situationer i Hitis. År 1958 fick en flicka på Vänoxa en växt i hjärnan som skulle opereras, men det fanns ingen i Finland som kunde operera flickan. Avdelningen och distriktet understödde flickans operation i Stockholm. Ruth antar att man har familjen Liljeqvist, som då bodde på Biskopsö, att tacka att flickans behov uppdagades.

Det är viktigt att komma ihåg de medlemmar som arbetat för Röda Korset och etablerat aktiviteten i Hitis. Karl och Agnes Liljeqvist var bland de första välgörarna. De donerade en båt till FRKs verksamhet. På båten gjordes den första skärmbildsfotograferingen. Den fungerade som hälsobåt ända tills Folkhälsans båt Gullkrona började åka runt i skärgården.

Ruth och Gertrud har även de gjort en hel del



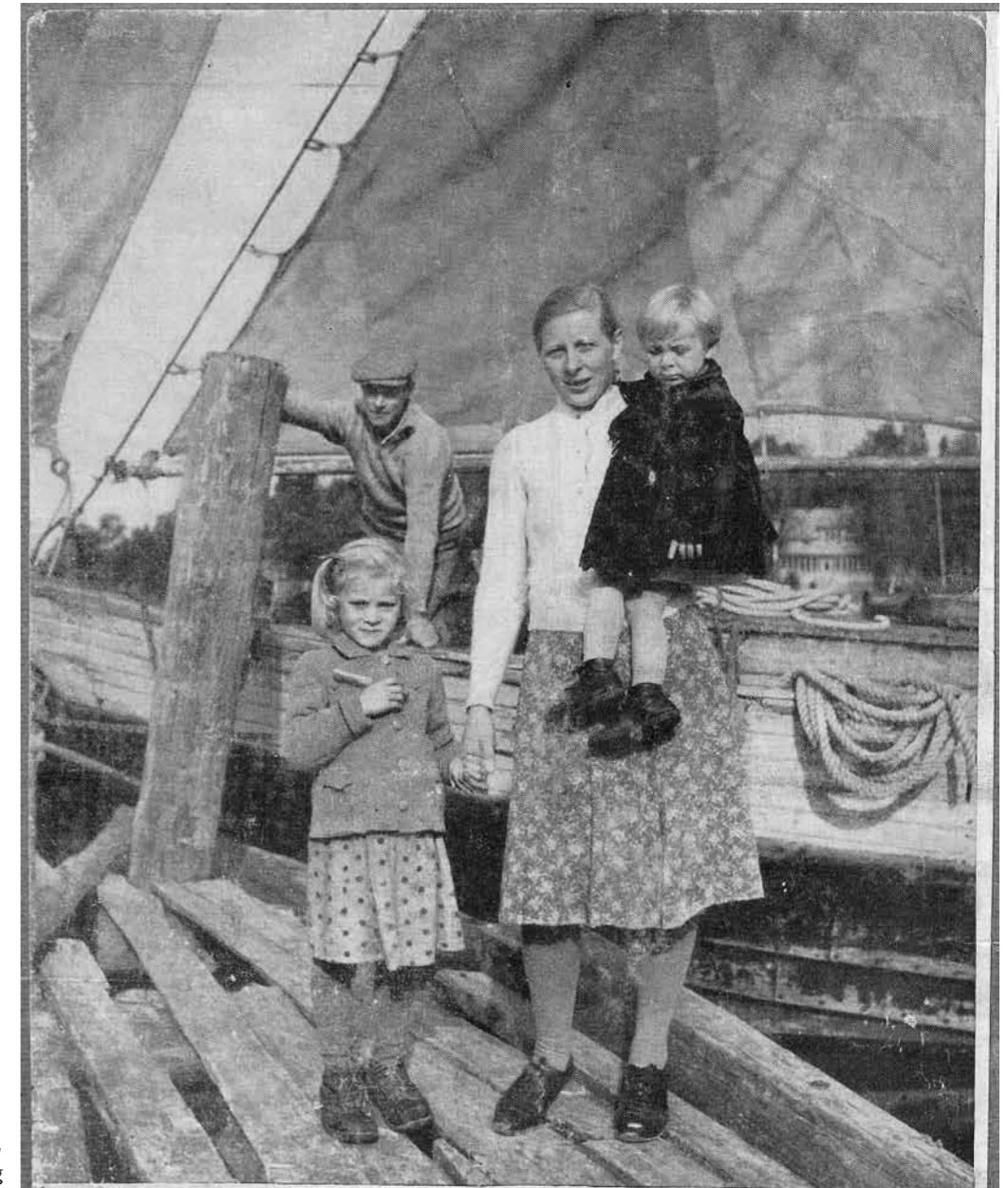
Hitis avdelning deltog aktivt i glesbygdsprojektet EHYT 2007-2009. Här deltagare i gymnastikprogrammet för äldre "Dopp i galopp".

inom FRK, även om de är aktiva också i andra föreningar som Folkhälsan, FBK och Marthorna. Ruth var bland annat till Norge på ett seminarium för Röda Korset 1976. Bara sex personer från varje nordiskt land fick delta. På seminariet diskuterades och det skrevs uppsatser där man gav förslag på verksamhet och hur man skulle samla in pengar. Ruth var också med och samlade in kläder till Kalkku. Gertrud deltog under krigstiden i en Röda Kors kurs i Åbo där hon lärde sig sätta förband och bädda sängar.

Avdelningen beviljade ett lån på 1500 mark till Blodtjänstcentret i Stenhagen i Helsingfors. Då bjöds avdelningen till Helsingfors där de fick en tur på Blodtjänst och sedan fick de gå och äta på

kockskolan i Haga. På kvällen såg de Smugglarkungen på Svenska Teatern. Ännu idag syns detta lån med små räntebetalningar i avdelningens bokföring.

Vänverksamheten har anses onödig i Hitis där man redan har en stark grannhjälpstradition. Ruth vill påpeka att den varma sammanhållning som funnits i FRK har varit något som värmt henne. De som suttit på distriktskansliet har alltid varit glada och trevliga och samarbetet med personer som Gunnar Högnäs och Margit Holmström har fungerat bra. Både Ruth och Gertrud tycker att arbetet med FRK har varit både givande och roligt.



X-Ray Ship, Saturday Evening Post, 15.3.1947

To most islanders, any visitation from the outside world is exciting. This family traveled two days by schooner to meet the Red Cross X-ray boat.



Houtskärs avdelning

Tuberkulosen bekämpas, Röda Korsets hälsobåt
röntgade skärgårdsbornas lungor på 1940-talet

I Houtskär är alla hjälpsamma

REGINA ÖHMAN HAR INTERVJUATS AV JANINA CARLSSON

Jag har varit med ända sedan 1948. Jag träffade min man som var hemma från Houtskär och flyttade hit från min födelseort Sibbo. Jag kommer ihåg då jag anlände med ångbåten hur förskräckt jag var när jag bara såg tallar och inget annat vid ångbåtsbryggan, min blivande man syntes inte heller till! Men det ordnade sig och efter det har jag alltid trivts i Houtskär. Då jag kom hit så var här en lärarinna vid namn Eva Söderman som var ordförande för Röda Korset, hon var en riktig eldsjäl och hon fick mig genast med i deras aktiviteter. I början hade vi tegrupper där vi inbringade en avgift som sedan gick till Röda Korset. Grupperna var ganska små men flitiga, vi träffades varje onsdag och sydde. Bland annat så gjorde vi Houtskärsdockor, det vill säga dockor med Houtskärs folkdräkt, dem sålde vi på stormöten och de var mycket populära. Jag har arbetat i 40 års tid på Houtskärs bibliotek och där tog jag tillfället i akt och sålde ljus och kort, förtjänsten gick givetvis till Röda Korset. För övrigt har man i Houtskär uppmärksammat Hungerdagen med insamlingsbössor och arrangerat middagar på åldringshemmet Fridhem.

Då det har ordnats första hjälpen kurser så har jag medverkat i dem, vänverksamheten började man med på Houtskär på 1970-talet. Då cyklade jag till mina vänner här i bygderna. En tid var jag också ordförande men jag har inga sär-

skilda minnen från den tiden, det var mest rutin-ärenden. Det kanske mest omfattande som jag gjort för Röda Korset var att dra en pensionärsgrupp för pensionärerna i åldringshemmet Fridhem. Från och med år 1990 har jag varje onsdag suttit med en grupp pensionärer och druckit kaffe, jumpat, pratat och skojat. Men vi var aktiva också, vi stickade lappar och Moder Teresa täcken. För att få in pengar till material hade vi en bazaar på Fridhem varje jul, så gruppen var helt självförsörjande. Ungefär två gånger per år var vi med hela gruppen ut och äta på restaurang, ofta på båten Emma här i Houtskär, taxichaufförerna var alltid hjälpsamma och hjälpte till att lyfta in någon om det behövdes. Överlag är houtskärsborna mycket hjälpsamma, man håller reda på varandra här, även utanför Röda Korsets verksamhet. Inom pensionärsgruppen hade vi som princip att inte prata om sjukdomar, det lyckades nästan alltid! År 1997 fick jag utmärkelsen Årets Vän i Åboland för mitt engagemang med pensionärsgruppen. Jag har haft mycket gott samarbete med distriktet, särskilt värda att omnämnas är verksamhetsledare Solveig Basilier och social sekreterare Helena Lindström, man har alltid fått råd och hjälp när man har behövt, och eftersom vi är belägna lite avsides så har all hjälp varit välkommen.

Ett minne som jag har från äldre tider var röntgenbåten som körde omkring i skärgården och



Vänkurs på Houtskär 2006 med Regina Öhman som den andra från vänster. Övriga från vänster är Rose-Maj Engsjö, Britt Söderlund, Gun-Maj Raja-aho, Berit Gunnars, Taru Arho, Liisa Wikfors, Dolores Tengström och sittande Carola Skaag.

som också kom hit till Houtskär. Särskilt minns jag kaptener Sjöstrand, han och röntgensköterskan kom och röntgade oss: "dra in andan, håll in andan" - kaptenern var en mycket bestämd herre. Samtidigt som man stod och köade för att bli röntgad så var det en social händelse. Men det väckte inte lika positiva känslor hos alla, jag

minns särskilt en herre som var ilsken och arg för att han skulle hamna röntgas. Det visade sig sedan att han hade cancer i lungan. För många houtskärsbor tyckte att man inte hade tid att sätta en hel dag på sådant skräp och läkare var något man inte i första taget besökte.



Auktion på Iniö 20.7.2002
med Pippi Brander i center

Iniö avdelning

Alla var överens och alla jobbade för samma sak

BEA STRANDELT, GRETA GRANDELL, HAGAR KARLSSON OCH SARA NYGÅRD HAR INTERVJUATS AV JANINA CARLSSON

1954 startade vi med Röda Korset här på Iniö. Vi har alla varit med från början. Det var Ida Mattsson som började med det, hon var ett verkligt energiknippe, hon gick omkring i byarna och vi hade möten i alla byar. Folk har varit flitigt med och alla har ställt upp i form av möten, i början var det höst- och vårmöten. Om det var möten eller fest så alla ställde upp i köket, till exempel genom att laga smörgåsar. Då vi ordnade fester så hade vi program, en gång var det program i form av en sketch med sjukskötare och läkare och någon hade stött sin tå som var alldeles blå, närmare bestämt blåsvart! Det var ofta olika uppträdanden på festerna, det har vi tyckt om här på Iniö. Varje by hade sina egna program som de drog, det var inte att knäppa på TV:n på den tiden. De levande programmen var nog mera uppskattade än TV-programmen, både de som uppträdde såväl som åskådare hade väldigt roligt. Fast det inte var så märkligt utformat så var det ändå roligt. Kännetecknande för verksamheten i Röda Korset här var att alla var överens och att alla jobbade för samma sak. Det mesta av evenemangen hölls i skolan här i kyrkbyn eller på Keistiö skolan.

Sygrupper har vi också haft här på Iniö. Vi sydde bland annat skjortor och andra klädesplagg. Man sydde på möten men även hemma för sig själv utöver mötesstunderna. Vi stickade också Hjälpjössar som vi sålde på julbasarer bland an-

nat. Dukar syddes och såldes. Först hade vi auktioner men de ändrades till basarer då ingen ville vara mäklare. Folk donerade saker och stickade och sydde produkter till auktionerna. Man bakade också eller skänkte sådant som till exempel kaffepaket, allt omvandlades givetvis till inkomst för Röda Korset sedan. Vid lotterier så köpte folk lotter hur mycket som helst, de flesta satsade mycket pengar och trodde att de skulle vinna. Det konstiga var att den som började vinna vann en riktigt stor hög med vinster sen på en gång! Klädsamlingar hade vi också där man skänkte kläder som sedan sändes till olika katastrofområden.

Lunggranskningsbåten Ferdinand kommer vi också ihåg då den kom till Iniö på 1940-talet. Alla deltog i undersökningarna när båten kom. Båten låg här i kyrkbyn och så kom man från alla andra byar för att röntga sina lungor.

Första hjälpen kurser har hållits regelbundet här på Iniö. Sårbehandlingarna kommer vi särskilt ihåg, det övades mycket. En gång hade vi en skallgångsövning. Övningar överlag har ökat i antal på senare år. Någon första hjälpen grupp har vi inte haft här. Hungerdagen sköter skolbarnen då de går med insamlingsbössor. Iniö har legat först nästan hela tiden med medlemmar i förhållande till invånare. Framtiden känns lite osäker dock då barn och ungdomar har så mycket annat i sina liv nuförtiden.

I glesbygdprojektet EHYT på Iniö koncentrerade man sig på att förbättra första hjälpen kunskaperna i byarna. På bilden till höger projektets dragare Nina Grandell och Denina Björklund.



Helena Lindroth drar Iniö avdelnings allsång på stranden 18.6.2006



KIMITO

112

+
K 19

Finlands Röda Kors



Kimito avdelning

Anki Henriksson och Kimito avdelnings ambulans

RIS

Ambulansen på Kimitoön

MAJ-BRITT HEINSTRÖM HAR INTERVJUATS AV EELIN HOFFSTRÖM

Maj-Britt Heinström har varit Kimitos FRK avdelnings ordförande i 28 år och under hennes tid i avdelningen har hon skött ambulansverksamheten på Kimitoön. Maj-Britt har många gånger varit FRKs ansikte utåt på Kimitoön. Då jag sätter mig ner i hennes vardagsrum så kan jag inte låta bli att beundra hennes insatser, men jag börjar också fundera över hur det kommer sig att Maj-Britt hittat till FRK.

Maj-Britts båda föräldrar var aktiva inom FRK i Karis så det var naturligt för henne att fortsätta med arbetet inom FRK. På 1950-talet jobbade hon som sjuksköterska i Ingå och hon blev då också sekreterare vid avdelningen där. På sjukhuset där hon jobbade hade de ingen Finlands flagga, bara en Röda Kors flagga så det var nästan som ett tecken på hennes kommande livslånga band till föreningen när hon den 4 juni 1955 hisade Röda Kors flaggan för att fira sin förlovning. Sedan flyttade hon via Åland till Kimito och där deltog hon aktivt i den lokala avdelningen, först som sekreterare och sedan som ordförande. Hon har många gånger försökt avgå och ge över tyglarna till yngre krafter men det finns tydligen en liten rädsla för att ta över efter henne. En av de gamla ambulansförarna tyckte det skulle vara för svårt att fylla Maj-Britts skor, något hon själv upplever som lite lustigt. Nu har de dock gått med på att låta henne sluta 2012 eftersom hon då har

fungerat som ordförande i jämnt 30 år. Hon vill påpeka att det jobb hon gjort ändå inte skulle ha varit möjligt utan de duktiga medarbetare hon haft genom åren.

Maj-Britt var inte med och startade ambulansverksamheten på Kimitoön, men hon har aktivt arbetat för den. Verksamheten startade 1955, men genast då Maj-Britt kom med i avdelningen började arbetet med ambulansen för henne. Ambulansbilarna kom från Helsingfors, där Aino Närcki hjälpte till med avtalen och såg till att avdelningen fick fina och välutrustade bilar till sitt förfogande. Arbetet med ambulansen var ofta mycket tungt, men lärorikt. Ambulanschaufförerna var duktiga likaså de som jobbade på alarmcentralen. Maj-Britt berättar om hur hennes son vikarierade på ambulansen och hur de fick ett uppdrag till ett ställe dit de inte riktigt hittade. Då berättade Holmberg på alarmcentralen hur de skulle köra och när de kom upp på en backe sa han "Och så kommer det en hund emot!" och det gjorde det. Maj-Britt påpekar att även om alarmcentralen nu är längre bort så fungerar den bra och att man till och med får bra service på svenska bara man förstår att fråga efter den.

Ambulansverksamheten var sällan helt problemfri och en av de svåraste bitarna var avtalen med hälsoförbundet som skulle förnyas hela tiden. På avdelningen fick man vara rädd att avta-

let skulle gå till en annan leverantör och samtidigt visste man att den andra leverantören på ön ville ha verksamheten minst lika mycket. Avtalet blev en gång så att avdelningen skulle få köra varannan vecka och en privat leverantör varannan. Då satte avdelningen in två bilar i stället för en och det blev inte omtyckt. Ambulansen som körde utan avtal väckte förundran varifrån pengarna kom för verksamheten. Men avdelningen fick betalt enligt körda kilometer från FPA och då det kördes en hel del så täckte det kostnaderna. Ibland ville chaufförerna få mer betalt och även om Maj-Britt själv gärna gett dem mer betalt så tillät inte budgeten det. Men man måste nog konstatera att samarbetet med chaufförerna fungerade bra, som ett tecken på det sitter ännu en av de före detta chaufförerna i avdelningens styrelse.

År 2001 var det igen dags att förnya avtalet med hälsoförbundet och då tyckte avdelningen att det var dags att sluta med verksamheten. Avdelningen beslöt att sälja en del av den utrustning som de själva skaffat och tack vare det har de idag en verksamhetslokal i Vreta, i Kimito. Innan verksamheten drogs in hade Maj-Britt sett att det i FRKs verksamhetsplan fanns något som kallades för första respons. Maj-Britt blev funderad över vad det kunde vara och tog reda på att det var utbildade människor som rycker ut utan ambulans. Ambulansföraren Anki Henriksson var olycklig då hon snart skulle bli utan jobb och Maj-Britt såg chansen att starta första respons. Anki fick lön och utrustning till låns från avdelningen och hon ryckte ut i sin egen bil genast då olyckan var framme. Hon fick inte pengar från samhäl-

let eftersom hon inte skjutsade några patienter, men hon kunde ringa Medi-Heli och skicka EKG och andra uppgifter åt dem. Hennes snabba uttryckning gjorde att hon räddade många liv, bland annat livet på Maj-Britts man. Nu jobbar Anki på läkarambulansen i Salo, men innan hon började där hade hon hunnit utbilda många av de personer som idag ingår i Kimitoöns första respons.

Kraven på ambulansverksamheten blev allt större med tiden. Tidigare skulle man bara så snabbt som möjligt till närmaste sjukhus, men senare skulle man också kunna ge första vård på ambulansen. Nu kan de på ambulansen kontakta läkaren och besluta att de till och med inte för patienten till sjukhuset. Men Maj-Britt berättar att då hennes son vikarierade på ambulansen hade han kört 140 km/h på Kokkilavägen, som är känd för att vara krokig och kuperad och en Mercedes hade kört förbi. Så ibland kunde det faktiskt vara säkrare att ge första vård på plats.

Genom att avdelningen hade hand om ambulansen så kom de också mycket i kontakt med Medi-Heli. Enligt Maj-Britt har samarbetet med Medi-Heli fungerat bra. Hon berättar att då Kimito avdelning fyllde 50 år så ordnade den på Kimitoön en fest i Amosparkens skola. Stämningen var högtidlig och som ett specialnummer landade Medi-Heli på gården och de kom och gratulerade avdelningen. Det var mycket spännande då de landade.

Avdelningen har också samarbetat mycket med Folkhälsan. De brukar bland annat ordna sina vårmöten tillsammans. Vartannat år ordnar Folkhälsan kaffet medan avdelningen står för programmet och den som har hand om program-



Medi-Heli gratulerar den 50-åriga avdelningen 2002



met lägger också in en annons i tidningen. Maj-Britt berättar att också avdelningarna inom kommunen försöker samarbeta. Bland annat ordnade de distriktets 50 årsfest tillsammans.

Också ungdomsarbete har hört till avdelningens verksamhet. De har till exempel haft eftis, där frivilliga tagit hand om barnen på eftermiddagarna. Den verksamheten slutade i och med att skolan drogs in och kommunen måste enligt lagen sköta den verksamheten. Avdelningen hade också en mycket duktig ungdomsledare, men då hon flyttade kom ungdomsverksamheten lite i skymundan. Då Maj-Britt började på avdelningen blev hon invald i damkommittén som bland annat ordnade barnfester. Men Maj-Britt väntade då tvillingar så verksamheten i damkommittén kom i andra hand och sedan tog den slut.

Maj-Britt arbetade som gymnastiklärare och



Eftis ordnades i avdelningens lokal i Vreta med frivillig personal, foto 2002

hennes man var föreståndare vid Brusaby lantbruksläroverk, så samarbetet med skolorna kom naturligt. Bland annat har skolorna bidragit med dagsverket som samlar in pengar till olika katastrofer, ofta just där barn är inblandade. Maj-Britt bakade in Röda Korset i sin undervisning om hälsolära och undervisade också lite i första hjälpen. Ett minne som Maj-Britt har från den här tiden var då eleverna en vår hittade på att komma in körande med sina mopeder sista dagen i skolan. Lärarna blev rädda och funderade på hur de skulle hindra detta från att hända igen. Maj-Britt hade lösningen och nästa gång sista skoldagen stundade ordnade Maj-Britt katastrofövning på skolan. Då polisen och ambulansen stod på skolgården så glömde eleverna att de skulle busa, i stället deltog de aktivt i övningen. Någon nervös

mamma lär ha ringt skolan den dagen och undrat om allt stod väl till men i övrigt var övningen lyckad. Maj-Britt höll också första hjälpen kurser vid Brusaby och en gång förband eleverna en av pojarna riktigt ordentligt och satte honom på bilflaket och körde runt i byn med honom. En annan gång så använde de lingon som blodsmink på en av "patienterna" och Maj-Britts tax tyckte det var gott att gå och slicka i sig allt "blod". Bilar som körde förbi brukade stanna och fråga om de behövde hjälp, men riktigt roligt hade deltagarna och Maj-Britt själv också.

Avdelningen har ordnat olika jippon för att samla in pengar. Maj-Britt minns bland annat en gång då de fick en massa dockor från centralbyrå och de skulle kläs och skickas bort, men innan det så ställde de ut dockorna i biblioteket och folk fick gå och rösta på vilken docka de tyckte var stiligast och i samband med röstningen fick de skänka en slant till Röda Korset. En annan gång fick man rösta på pannlappar. Sen stickades det också Hjälpjössar som skickades bort. På Hungerdagen har avdelningen sålt ärtsoppa och kötsoppa med ganska goda resultat.

Maj-Britt berättar att blodgivningen brukar ge goda resultat i Kimito. Över 70 personer brukar delta och arrangörerna brukar vara nöjda. Maj-Britt är också nöjd med verksamheten i allmänhet i avdelningen. Många olika saker har de hunnit prova på och man kan väl konstatera att Maj-Britt följt i sin pappas fotspår, också han var en energisk ordförande inom FRK.



Utställning av dockor på Kimito bibliotek 1971



Plättar till ärtsoppa
Hungerdagen 2008, Korpo avdelning

Korpo
avdelning

Med beredskap att hjälpa

ALDUR ACKALIN, ROBERT JANSSON, MAJA SÖDERHOLM OCH RAFAEL WIKSTRÖM HAR INTERVJUATS AV JANINA CARLSSON

I Korpo har man varit flitiga med den delen av Röda Kors verksamhet som gällt kunskaper kring första hjälpen. Förutom regelbundna första hjälpen kurser i Röda Korsets regi så hade man också övningar inom räddningsverket. Brandchefen Rafael Wikström drog första hjälpen övningar inom brandkåren där bland annat Aldur Ackalin medverkade. De övade mycket på kommunalgården och Ackalin berättar att de med en stege som var i tre delar övade att ta ner någon från kommunalgårdens översta våning, stegen var lagad på Korpo snickeri och man måste gå med knäna utåt för att komma upp på den, och den gled än åt det ena, än åt det andra hållet. Men som tur behövde man inte vara två på stegen och verkligen ta ner någon på den. I brandkårshuset förvarades alla redskap, väskor och specialgjorda pulkor. Företaget Teles bilar fungerade som ambulanser vid sidan av privata taxibilar. Det material man hade att arbeta med var inte alltid så ändamålsenligt eller tidsenligt, filtarna var från kriget, tidigare skyddskårens, och därtill andra hemmagjorda räddningsredskap. Gemensamt för de fyra intervjuade i Korpo är att man hade hög motivation att lära sig om första hjälpen, säkert mycket beroende på att man i det lilla samhället var hänvisade till varandra då olyckor hände. Man hade ett katastroflager uppe på en vind om det skulle hända något i socknen, det var underkläder, dynor, dyn-

var och lakan. Madrasserna var enkla och bestod av ett tyg som skulle fyllas med hö. Alla år skulle sakerna gås igenom, tas ut på backen och vädras. De kom till användning vid till exempel husbränder. Då det brann på Utö skickade man sängkläder och dylikt till de behövande där.

Hungerdagsinsamlingarna har bringat goda resultat, i Korpo står personer med bössor i butiken och skolan, i banken samlas det och så säljs ärtsoppa från två kanoner, det går mycket ärtsoppa åt. För att understöda Röda Korsets ärtsoppsförsäljning sålde den lokala krögaren inte tidigare matportioner under samma dag.

Maja Söderholm

Jag är pensionerad hälsovårdare och har under någon period fungerat som ordförande och jag tror att jag började i Korpos Röda Kors avdelning år 1969. Min föregångare var diakonissan Elna Johansson och när hon slutade så tog jag över. Vi hade årsmöten på våren och på hösten, därtill hade vi första hjälpen gruppen och första hjälpen kurser, kurserna ordnades på kommunalgården. Första hjälpen övningarna var förutom lärrika också roliga, vi hade nämligen en låtsaspatient som var en verklig begåvning som skådespelare, han både ropade och skrek med inlevelse. Det här ledde ibland till en lindrig handlingsförklamation och att man bara kunde skratta. Han



Saltcheck för Hungerdagens ärtsoppa 2008

tog nog uppmärksamheten från de andra också.

Flera av våra räddningsredskap var hemmagjorda, till exempel pulkorna som Lasse Österman hade gjort. Han var aktiv inom Röda Korset och på sitt snickeri snickrade han vid behov ihop räddningsredskap. Han gjorde många första hjälpen grejer själv. Jag kommer ihåg den gången som jag var dejour med Lasse Österman, och vi tog en kapten upp ur en båt på en smal, smal gång, och då hade han gjort en sådan där konstig grej som man rullade runt patienten på och sedan drog man. Lasse var aktiv både inom Röda Korset och brandkåren, dessutom hade han privat ambulans i ungefär tre års tid och en taxibil som rymde en bår.

Aldur Ackalin

Jag har varit med i Röda Korset sen 1957. När jag tog yrkeskörkort som det hette den tiden, så fodrades att man genomgått första hjälpen kurs. Vi var en fyrtio stycken som tagit körkort tillika och vi samlades i kommunalgården. Jag har varit med i första hjälpen gruppen sedan dess med undantag av lite avbrott på 60-talet. Treans kurs gick vi i Kimito.

Inom jobbet var vi då tvungna att kunna första hjälpen genom att jag var chaufför, jag hade hand om vår grupp i Tele och Holger Asplund hade i Nagu, så vi fick lov utav vår chef i Åbo att vi fick gå klockan två när det blev kaffe om fredagarna. En del gånger for vi till Nagu, och andra gånger kom naguborna till Korpo så vi övade turvis på båda

platser. Sen hade vi en stor övning här i Tele, vi tog ner en sjömanssäck som föreställde patient från det här 96 meters tornet, dessutom hade vi våra båtar och tog upp Anne-dockan som var i sjön. På 1980-talet hade vi en stor övning i Nagu i egenskap av en simulerad flygplanskrasch. I Nagu hade de tillverkat något som såg ut som ändan av ett flygplan. Det var iscensatt med patienter och resväskor huller om buller. Själv agerade jag som patient den gången och försökte fara under en bänk så långt som möjligt vilket resulterade i att de inte tänkte få bort mig därifrån. Därtill hade vi stora övningar i Salo och på posten i Helsingfors där personer agerade att de blivit överfallna och vi bar ut dem i bårar. Vi hade en stor internationell övning på 1980-talet där en av Siljas stora fartyg hämtade patienter till Verkan där vi tog emot dem. Båten ankrade utanför och så var det mindre båtar som körde iland patienter, det var en verkligt stor övning, säkert den största vi har haft här tror jag.

Sedan hade vi ju också patruller under skidtävlingarna på 50- och 60-talen, det var tävlingar mellan Nagu och Kimito, här var mycket folk på de tävlingarna. Någon vrickade foten och då hade man nytta av första hjälpen kunskaperna.

Robert Jansson

Jag har varit med i styrelsen i 30 år precis. På 60-talet hade chaufförerna och jag som var postutdelare och körde taxibilar, årligen kurser, 16 timmar per år. Därtill ordnades Röda Kors fester och ärtsoppsservering på Hungerdagen. Aldur Ackalin och jag var huvudkockar i många, många år ända från första början, endast nu de här se-

naste åren har jag inte varit med och koka ärtsoppa. Särskilt minns jag en stor fest på kommungården, det var en väldigt trevlig fest med program och sådant. För övrigt har jag varit med och hjälpt till så mycket som möjligt. Genom att jag hade taxibilar så agerade jag också sjuktransport vid sidan om den privata ambulansverksamheten som fanns. Vid de flesta sjuktransporter hade jag hälsovårdare Maja Söderholm med men jag hade också stor nytta av de kunskaper jag fått under första hjälpen kurserna. En sjuktransport som jag kommer ihåg var då en tysk familj vid Nagu kyrkbacken hade kört bilen mitt i ett träd. Själv kom jag från Åbo men där hamnade jag nog ut och hjälpa till, och fick köra tillbaks mot Åbo, ambulansen tog en patient och jag tror jag hade två, tre stycken i min taxi, det var en hiskelig resa, ambulansen tjöt och hade förkörsrätt och jag med taxi skulle köra bakom hela tiden.

Det var nog en mycket givande tid då vi till exempel som mest hittade på olika upptåg med Aldur Ackalin, på något vis var det kännetecknade för vår generation att vara påhittiga och aktiva, det är svårt att engagera ungdomar i dagens läge på samma vis.

Rafael Wikström

Som brandchef närmare trettio år här i Korpo fodrades även kunnighet att ge vård åt personer vid olika tillfällen, därav ordnades kurser i Pargas, sedan hade vi också olika skolningstillfällen här i Korpo. Vi utvecklade brandkåren från att ha varit nästan ingenting till att få brandbilar och så vidare. Det finns en hel del minnen, tyvärr mera av sådan karaktär och på grund av tystnadsplikten

Första hjälpen stationen på Jurmo, Korpo förevisas av skärgårdens första hjälpen stationernas gudmor Maj-Britt Heinström 1997



sådana som man inte kan berätta om. Angående Röda Kors övningar så jag minns särskilt tunga övningar i Pargas urskogar då det var mycket jobbigt att få hem patienten, terrängen var alldeles eländig och ogenomtränglig. Vi bar bårar och vi hade nog ett sådant fruktansvärt arbete med en ganska stor patient dessutom och det var nog jobbigt i de där urskogarna att få hem den där patienten. Jag sa att jag aldrig kommer mer igen för där var både trångt och sådan eländig terräng att det var nog verkligen svårt att få någon patient från skogen men det var då det.

Tiden då jag var med i kriget innefattade ju tyvärr hela tiden sådana situationer där man skulle haft nytta av första hjälpen kunskaper och man gjorde så gott man kunde. En del slapp därifrån också och jag var en utav dem. En gång under min tid som brandchef som det kunde ha gått riktigt illa var då det hade brunnit en bastu i Utö och polisen skulle fara och granska den där bastun och ha mig med, den var nog då redan nerbrunnen men den skulle granskas i alla fall och poli-

sen skulle nödvändigtvis ha mig med och jag sa att "jag hinner inte". Jag hade jobbat i verkstaden då och så vidare men han fick den andra polisen med sig istället. Nå de var där på granskning och sen skulle de hem och före de startade hemåt så blåste det upp en mycket hård storm och lotsarna på Utö nekade dem att fara iväg då de hade så eländig båt. Olyckligtvis blev det deras sista färd, den ena polisen hittade dom aldrig och båten hade sjunkit. Så den gången hade jag tur och det visade sig att någon gång vara till fördel att kunna säga emot "nej, jag hinner inte" för annars skulle jag ha varit där någonstans jag också.

Ett av räddningsredskapen som jag aldrig kom underfund med var Eviggungan, den användes på patienter vid drunkningsolyckor och dylikt. Det var ett bräde som sattes på en sågbock och som tjänstgjorde som konstgjord andning. Allt var lite primitivare då men bra gick det ändå, otroligt bra med tanke på hur lite redskap man hade. På den tiden fanns ju inga mobiltelefoner och sådant.



På Röda Kors veckan
Nagu 2000, avdelningens ordförande Göran
Henriksson till höger

Nagu avdelning

Det var en trygghet att ha någon med

CHRISTINA PETTERSON HAR INTERVJUATS AV JANINA CARLSSON

FRK Nagu avdelning grundades i december 1951 som en fortsättning på den så kallade Fria Vården som hade haft till uppgift att hjälpa familjer och ensamma under och efter kriget, det var insamlingar av pengar och utdelning av kläder och tillbehör som bland annat kom från utlandet. Avdelningen bildade åtminstone två byklubbar, varav ena var på Högsar och den andra på Risis som också kallades Södra Nagu byklubb. Byklubbarna hade regelbundna klubbmöten, en per månad då man sydde, stickade, rullade lotter och planerade lotterier. Gummorna satt och sydde och gubbarna satt och pratade. Och lakanen till ambulansen skulle märkas och så sydde man kläder till Kalkku, FRKs riksomfattande lager i Tammerfors. Därtill sydde man också till avdelningens egna katastroflager. Man hade ju inte bilar då på den tiden, men här uppe i byn fanns det en man vid namn Karlo Lindqvist som hade en stor paketvagn, en Ford Transit, i den hade han plockat in lite stolar och så körde han omkring i byarna och plockade upp folk till grupperna och den kallades därmed till Karlavagnen. Man hade julkortsförsäljning och lotteriförsäljning. Röda Kors fester ordnades också på bygdegården på Risis med bland annat auktion av bakat bröd. Första hjälpen kurser och kurs för hemsamariter ordnades, grannhjälp fungerade bra vid olyckor och bränder. Röda Kors medlemmarna kunde också ställa upp

med att köra personer till Åbo på undersökningar och dylikt, många härifrån kunde ju inte finska så man var med och snappade upp om det kom några anvisningar eller ordinationer som annars kunde ha gått förbi för den som det gällde. Det var en trygghet att ha någon med. Det här var en form av kombinerad grann- och vänhjälp. Grannhjälp har också bestått av att hugga ved, skotta snö eller vädra kläder och andra textilier om det hade varit till exempel eldsvåda.

Jag kom till Nagu 1958 och har arbetat inom Nagu kommun. 1960 var det väldigt aktuellt att få en ambulans till Nagu, det var brandkåren som egentligen ville ha en ambulans. Så visade det sig så att brandkåren skulle ha möjligheter att få en ambulans till Nagu om det fanns en Röda Kors grupp. Därmed startade en grupp-utbildning, där jag, bland med relativt många andra, medverkade. Där lärde vi oss allt som gällde första hjälpen. 1961 så hade verksamhetsledaren Carl-Olof Tallgren kontakter hitåt och ordnade att vi skulle få en ambulans till Nagu. I första hjälpen gruppen deltog sedan både kvinnor och män. Man förhandlade med Korpo och Nagu kommuner och Nagu nappade på idén och deltog i den så kallade förlusten i ett belopp av 250 mark. Som jämförelsesumma kan man nämna att medlemsavgiften på den tiden var 1 mark. Ambulansen sköttes helt av första hjälpen gruppen



Överlåtelse av första ambulansen i Nagu 1961

och som ansvarig ledare verkade Einar Österman, han tillverkade också ett garage för ambulansen och så fick vi en Ford Transit för det ändamålet. Vi hade ett jourssystem angående uttryckningarna. Man dejourerade ett par dagar var och då måste man befinna sig nära en telefon, så här höll det på fram till 1965 tills den första heltidschauffören, Kurt Heinonen, anställdes. Han arbetade fem dagar i veckan och så tog jourgruppen hand om veckans resterande två dagar. Det var ofta en hälsosyster på kyrkbacken som ringde efter ambulansen. Om det sedan var fråga om ett lindrigare fall som skulle transporteras, så som ett benbrott eller dylikt, så kunde någon från första hjälpen gruppen åka med som stöd och trygghet och på det viset kunde hälsosystem stanna kvar i Nagu

och serva dem som behövde henne här. Om det däremot var mera akuta fall så åkte hälsosystem eller barnmorskan med i ambulansen. 1975 anställdes en halvtids chaufför till. Den första ambulansen rullade tills 1967 då den ersattes med en ny bil, denna gång en Peugeot och det kostade kommunen 3000 mark. 1968 anskaffades en radiotelefon till ambulansen. Inredning av ambulansen anskaffades genom insamlingar och lotterier och byklubbar.

1968 så var det en äldre kvinna som hade dött och det visade sig att hon i sitt testamente hade donerat sitt jordbruk och sina holmar till Nagu Röda Kors och åldringshemmet som fanns där vid Finnby. Arvet var egentligen skrivet för att användas till en ny ambulans. Men då var det så att Rö-

da Korset hade ett antal ambulanser i hela landet som de gärna delade ut, men skulle det hända en stor katastrof så skulle de kalla in dem vid behov. Så därför behövdes inte egentliga köp av ambulansen utan man betalade en årsavgift för den, ett sorts leasingsystem. Därför uppstod frågan att vad skulle Nagu göra av de pengarna som egentligen var öronmärkta för ambulansen. Det diskuterades sedan fram att man kunde få åldringsbostäder finansierade delvis genom Penningautomatföreningen och bostadsstyrelsen. Man skulle dock ha ett grundkapital och så gick Röda Korset och begärde att kommunen och församlingen skulle sätta lika mycket i potten alla tre så skulle man bygga pensionärsbostäder. Församlingen skänkte tomten och därtill lite pengar och kommunen och Röda Korset gav 50 000 mark var och så grundade man Furubostiftelsen. Vid det här skedet tillfrågades jag om jag kunde sköta räkenskaperna för ambulansen och blev således kassör. Det här höll jag på med till 1982. De flesta som flyttade in i Furubo då det blev klart så var från olika holmar. Det byggdes 16 bostäder men ansökningarna som kom in var 60 till antalet så behovet var ju stort. 1977 byggdes bostäder till och nuförtiden finns där 37 lägenheter samt en vaktmästarbostad.

En minnesvärd transport med ambulansen som jag kommer ihåg skedde 1962 då Sjalö mentalsjukhus stängdes, min man var chaufför den gången och vi skulle transportera tre patienter

från Sjalö till Ekåsen som skulle bli deras nya hemvist. Jag var medföljare den gången och det var en speciell resa, en patient låg och två satt i stolar, mitt på rakan där på landsvägen till Salo så var det en av tanterna som sa att "nu måst hon och kisa" så svarade jag att bara vi kommer till skogen där så hittar vi något vägskäl så kör vi in, "nej, NU" ropade tanten så vi stannade där med ambulansen vid vägrenen och så fick hon gå i diket och uträtta sina behov.

Något som ordnades också i ett tidigt skede var ögonundersökningarna. På 1960-talet hade Sinikka Marjanen sommarvilla i Nagu och kontakter till Naguborna. Varje år ordnade Sven Lindholm ögonundersökningar i sitt hem i Antböle, därtill ordnades det ögonundersökningar på Nötö. Det var nämligen många åldringar som inte kom iväg till Åbo för att få sina ögon undersökta för att få glasögon. Så vi skjutsade gummorna och gubbarna dit och det var många som på det viset fick sina glasögon. Man ordnade också första hjälpen kurser åt chaufförer och färjkarlar. Det ordnades också busstransporter till Ekåsen och Mjölbolsta så att anhöriga kunde fara och besöka patienterna. På den tiden kunde patienterna vara länge inskrivna på sjukhusen och de anhöriga hade få möjligheter att åka och hälsa på.

Hungerdagsinsamlingarna har vi varit med i varje år, sparbössor har funnits på färjorna och en del av skolornas matpengar går till insamlingen.



Hungerdagsinsamling på Nagu färjan 2008



Pargas avdelning har en aktiv första hjälpen verksamhet.
Första hjälpen tävling i Pargas 4.4.2009

DrymaX



Pargas avdelning

Angående uppkomsten av verksamhetsgrupperna

HENRIETTE ERIKSSON, GUNNA HÖGNÄS, BENITA NYBERG OCH ONERVA VIRTANEN HAR INTERVJUATS AV JANINA CARLSSON

Henriette Eriksson, verksamhetsutskottets dragare

Från början kallades verksamhetsgrupperna sygrupper, sedan arbetsgrupper och under 1980-talet blev gruppernas verksamhet mera specialiserad på enskilda uppgifter, som till exempel servering av kaffe vid blodgivning, i jämförelse med tidigare då alla grupper hade liknande uppgifter.

Jag har varit passiv medlem sen 1974 och efter att jag blivit pensionerad så blev jag invald i styrelsen och avancerade ganska snabbt. Jag blev då invald att vara verksamhetsutskottets dragare, det vill säga, leda dessa olika verksamhetsgrupper. Av dessa ursprungligen 15 grupper fanns det då jag började kvar endast "kulturgruppen" nummer 3, "matmammorna" nummer 11 samt "lärargruppen" nummer 6. I samband med att jag utgick som styrelsemedlem 2004 så startade jag en ny, mera projektbaserad grupp kallad "äggsmörgåsarna" som tillsammans med grupp 11 handhar serveringen vid blodgivningen. Verksamhetsutskottet sköter vårлотteriet, grupperna bidrar med lotterivinster och säljer lotter och styrelsen bidrar med huvudvinsten. Vårлотteriet är en angelägenhet som berör alla grupper och brukar bringa in ungefär 2000 euro. Tidigare var också Gamla Malmens julmarknad en gemensam nämnare för alla grupper men handhas numera av grupp 11 och

grupp 6.

Tidigare gick alla de insamlade pengarna till Katastroffonden men då ifrågasatte jag det och föreslog att det som man jobbar här i Pargas också skulle få bli här, så att pargasborna ser att Röda Korset gör något och att vi skulle få vårt arbete mera synligt. Från och med 2003 fick vi igenom det förslaget att grupperna själva får bestämma vart förtjänsten skall gå inom Pargas. Genom att vår avdelnings verksamhet har uppmärksammats mera inom media har vi också fått mera tips om hjälpbehövande och har kunnat rikta pengarna dit, så som till enskilda familjer och dylikt. Till exempel grupp 11's försäljning av laxsoppa har varit öronmärkta för närståendevårdare i Pargas.

Trots att grupperna har blivit färre med åren så har ändå verksamheten inom Pargas avdelning under 2000-talet expanderat mer än någonsin, utvecklingen har gått framåt och insamlingarna ger mera nuförtiden eftersom de sker i större former än tidigare.

Gunna Högnäs, grupp 6

Gruppen bildades till en början av Edit och Margit Sarlin och min svägerska Gunvor Nikander. Eventuellt var den bakomliggande tanken att utjämna schismerna mellan tjänstemännen i Malmnäs och arbetarna på Malmen. På 60-talet satt vi och rullade bandage av gamla lakan och gastyg som se-



Vänkursen i Pargas 2006 gör ett studiebesök till distriktsbyrån. På bilden Anne Lassfolk, Leni Leandersson, Pirkko Lehtonen, Widar Nyberg, Ella Johansson och Disa Grandell

dan skickades till behovande. I församlingshemmet hade vi åldringsverksamhet, det så kallade De gamlas kaffe. De medverkande satt i det lilla rummet i församlingshemmet, alla tanter satt och stickade, man satt längs väggarna och det fanns ett bord dukat i mitten. Man satt med koppen i handen och jag har ett intryck att det var ganska grått liksom. Så hade vi ju då program, man hade en bok som man skrev upp vad man hade gjort under denna programtimme. Till programmet hörde en präst, sånger och läsning samt att olika personer hade någonting de uppträdde med. En gång var det en tant som sa: "då ni är sådana där rödakorsare, inte skulle ni behöva hålla på att för-

bereda oss för döden hela tiden". Så efter det så slopade vi sorgliga psalmer och gick in för glada sånger och programmet blev därefter glättigare och stimulerande. I vår grupp hade vi dessutom fördelen att ha bra sångare. När jag fyllde 80 så slutade jag för dem som vi höll program för blev yngre än de som höll program, det blev alldeles stolligt att 80-åringar höll program åt 65-åringar!

Vår andra uppgift som gruppen hade hand om var tillredning av mat till basarerna. 1969 började vi med att tillreda sillsalladen till årsbasaren. Det här har då protokollförts alla år med anteckningar om vi har använt för lite salt eller för mycket peppar och sådant. Hur många vi har varit, hur

många askar vi har gjort och ibland har det varit för lite och ibland har det varit för många. Därtill bakades kakor. Vi kom samman i någons kök och så skaffade man olika ingredienser till salladen. Tidigare var julbasaren alltid på lillajulsafton i Föreningshuset. Som nykomling i Pargas tyckte jag att julbasaren var alldeles otrolig. Till exempel ett år så hade en grupp under hela året sytt balle- rinadräkter som egentligen var beställningsarbeten och köptes av medlemmar från samma grupp till sina barnbarn. Vår grupp hjälpte också till vid blodgivningarna med att servera kaffet.

Benita Nyberg, grupp 3

Jag var med från början då Pargas avdelning bildades i och med att jag var Pargas Kalks första hälsovårdare. Jag har bland annat dragit första hjälpen kurser samt deltagit i kurser där man lärde sig att sysselsätta åldringar. Nämnvärt är att det för åldringarna fanns en skild konstruktion, en så kallad harpa, som möjliggjorde stickning för dem som hade hjärtproblem. Dessutom gjorde åldringarna tygleksaker som nallar till exempel, strumpor stickade vi också. Röda Korset skänkte garn till åldringarna som sedan stickade produkter som de fick betalt för. Produkterna såldes vidare och förtjänsten gick till Röda Korset. Det här var en stor verksamhet. En gång i veckan hölls mottagning då man fick hämta garn. Jag minns särskilt fru Holländer som stickade hundratals vantar, alla med samma mönster men med olika färger, de gick som smör åt på basarena, både åt barn och vuxna. På 50- och 60-talen så rullade vi lakan på pinnar som sedan blev förband som skickades vidare.

Vår grupp hade som huvudsaklig uppgift att skapa produkter till basarerna och att ordna basarerna. Grupperna hade en stor social betydelse för de medverkande, då jag kom till Pargas tog Maj Brander mig med i Röda Korsets grupper så att jag genast kom in i gemenskapen.

Jag kom att tänka på en fest som jag ordnade i Föreningshuset, jag var den som drog den och jag kommer ihåg att jag hade ordnat dragspelsmusik till den där festen. Och Hjalmar Krokfors tyckte att det där inte alls passade in. Och jag kommer ihåg att på den tiden så var det inte "gummor" mera utan tanterna klädde upp sig, sminkade sig, kunde gå till frissan och jag kommer ihåg att jag själv var till frissan den dagen och hon sa att de hade haft så fullt den dagen då alla skulle på Röda Kors festen. På själva festen gick benen på tanterna och Krokfors tyckte att sådan musik inte alls var lämplig. När festen var över så kom han med alldeles röda kinder och sa att det hade varit ett opassande program. Det passade sig tydligen inte att benen gick på tanterna! Annars tyckte jag mycket bra om Hjalmar Krokfors.

Onerva Virtanen, grupp 11

Jag flyttade till Pargas 1970, jag blev medlem under 70-talets mitt. Förutom skillnader mellan arbetar- och tjänstemannaklass förekom det även skillnader mellan de två språkgrupperna inom Pargas. Vi finskspråkiga ansåg att de svenskspråkiga kvinnorna hade mycket mera föreningsverksamhet än vi hade. Många av oss finsktalande arbetade på annan ort. Själv har jag i huvudsak arbetat största delen i S:t Karins. Från början samlades vår grupp hemma hos sjukskötare



Loppis i Pargas 2005 i anslutning till Köpmansgatan. Vinsten används till hjälperksamhet på orten. På bilden Thula Furu, Marita Eriksson, Stina Engblom-Colliander och Leena Siitajoki

Maila Pohto med därefter hos gruppens dragare. Från början var vi två finskspråkiga grupper, vi gjorde handarbeten och så hade vi en kaffeavgift som givetvis gick till Röda Korset. Sen började vi så småningom med större projekt, vi var de första som gjorde julkransarna, och det var ett tungt

bindande, händerna blödde, men i början gick de väldigt bra till salu tills alla andra också började tillverka kransar! Ett annat roligt projekt var julprydnader, jag använder ännu samma julprydnader därhemma varje år. Det lustiga var att trots att så gott som alla från vår grupp var förvärvsarbete på andra orter så fann man ändå tid till allt det där. Vi gjorde en hel del utflykter också, som en del av att skapa ett nätverk oss finsktalande kvinnor emellan.

Jag kommer bland annat ihåg att jag någon gång på 70-talet föreslog att vi skulle börja återanvända barnkläder, det initiativet möttes av motstånd inom Röda Korsets andra grupper, "nej, nej, gamla kläder, absolut inte". Det var inte vanligt att man återanvände gamla kläder på den tiden. Till en början hade vi hand om lotterier men de bringade inte in tillräckligt med pengar och nuförtiden har vi hand om serveringen av laxsoppa under Pargas dagarna, risgrynsgröt under julmarknaden, samt kaffebjudning under blodgivningstillfällena. Tidigare skötte vi serveringen under blodgivningen fyra gånger om året men nuförtiden får vi hjälp av gruppen "äggsmörgåsarna". Men som sagt så skötte vi det själva under många år och det var ett krävande arbete, åtminstone 200-300 smörgåsar skulle bredas. I dagens läge är vi en av de få grupper som ännu är verksamma, varav 8-9 medlemmar är aktiva medlemmar och ibland har vi också "gäststjärnor" som medverkar tillfälligt, vi träffas ett par, tre gånger i året. För oss finsktalande var den finska Röda Kors gruppen ett väsentligt sätt att bilda ett socialt nätverk och en möjlighet att upprätthålla kontakter över språkgränserna.

EN AVDELNING AV FINLANDS RÖDA KORS

29 maj
bildades nyligen vid ett möte av intresserade i Vårdkasen i Västanfjärd. Mötet öppnades av Gunlög Dahl, som i några ord hälsade de närvarande välkomna samtidigt som hon visade på de arbetsuppgifter en Röda Kors-avdelning har sig anförtrödd. Att leda mötesförhandlingarna utsågs kapten Leon-Lindh och att föra protokollet lärarinnan Margareta Lindblom.

Mötet beslöt bilda en Röda Kors-avdelning i Västanfjärd. Till ordförande för avdelningen utsågs församlingens kyrkoherde Rafael Järnström och till viceordförande Gunlög Dahl samt till medlemmar i styrelsen Magdalena Bernstedt, Gertrud Brink, Margareta Lindblom och Erik Haga, ävensom till styrelsesuppleanter Aina Logren, Inger Bergholm, Greta Lindholm och Lisa Lindroos och Saga Sundroos med Elsa Sundström och Astrid Vikman som suppleanter, Gunlög Dahl och Aina Logren tilldelades Röd Korsets hedersmedalj i brons för troget och långvarigt arbete inom föreningen. Kapten Leon-Lindh redogjorde för nya arbetsuppgifter inom Röda Korset. Musik utfördes av kantor Haga. Dagny Johansson sjöng ett par sånger, ackompanjerad av kantor Haga. Till sist talade doktor Palmberg om spädbarnsdödligheten. — A. U.

Anslut Eder såsom

medlem

till **Finlands Röda Kors-
Västanfjärdavdelning!**

ARSAVGIFT ENDAST 50 MK

Ombud för de skilda byarna äro: Erik Haga, för Tappo och Kobböle, Elsa Sundström Nivelax, Inger Bergholm, Östanå, Margit Rehnfors, Galtarby, Gertrud Brink, Pörtsnäs, Mistkärr, Sirnäs och Illo, Rosa Vikman, Västanby, Margaretha Lindblom, Lammala, Magdalena Bernstedt, Billböle och Annaboda, Saga Sundroos, Sundmarita Bärling, Bredvik, Ida Stenström, Gräggån och Sjö.

Tidningsurklipp från
Åbo Underrättelser
och Annonsbladet,
1950-talet

VÄSTANFJÄRD

RK-fest i Västanfjärd

Röda kors-avdelningen hade i söndags ordnat en fest med lotteri i Vårdkasen. Trots en inte alltför talrik publik slutsåldes alla lotter.

Kvällsfesten i Vårdkasen inleddes med musik av Erik Haga och Ake Bergholm. Välkomstorden yttrades av avdelningens ordförande kyrkoherde Järnström. Efter solosång av Dagny Johansson ackompanjerad av kantor Haga följde en intressant redogörelse om Egypten av i dag av generalkonsul Erik Ahlkvist, som många år själv har vistats i detta land.

Kvällens festföredrag hölls av professor Rafael Gyllenberg, som talade intresseväckande om det internationella arbete som Rödakorset utför.

Till sist talade ännu mag C O Tallgren om aktuella frågor inom Rödakorsets verksamhet och förevisade en film, som handlade om Rödakorsets världskongress i New Delhi sommaren 1957.

Festen avslutades med några ord av ordföranden. — A L—m

Ungdomsläger

Ungdomens Röd Kors anordnar ett läger för 12—15 åriga flickor och gossar i Kila 24—30 juli. Lägeravgift 1.500:— + resor. Anmälan om deltagande bör ske senast den 17 maj till Inger Bergholm, tel. Nivelax 12 b.

VÄSTANFJÄRD Lyckad kurs i förstahjälp

Västanfjärd, fredag (AU—J) I Västanfjärd Rödakorsets avdelnings regi inleddes den 6 april en kurs i förstahjälp under distriktshälsosystem Margit Holmströms ledning. Kursen som var avgiftsfri väckte livligt intresse bland deltagarna vilka här fick en god inblick i vad som bör göras vid olycksfall.

Vid avslutningen på fredagen inleddes hälsosystem Holmströms mötet med att framhålla vikten av att medicinerna förvaras rätt i hemmen. Därpå fick kursdeltagarna demonstrera olika sätt att bära sjuka och skadade samt visa färdighet i att anlägga förband vid benbrott och andra skador. Försöken visade att kursdeltagarna hade fått en god inblick i förstahjälpverksamhet på den korta tid som hade stått till förfogande under kursen.

Två filmer förevisades varpå avdelningens ordförande Rafael Järnström tackade kursledarinnan för hennes verksamhet. Börje Berglund överräckte till henne en bukett blommor. Det kan också nämnas att Rödakorsets lotteri har haft framgång i Västanfjärd och en västanfjärdbo har redan vunnit en cykel.

Röda Kors-Syföreningar

23067.52
bildas i Nivelax hos Gunlög Dahl samt i Lammala hos hälsosystemer mändagen den 27 oktober kl. 19.30. Alla intresserade välkomna!

Strumpstickor, eventuellt även garnrester medtagas.
Styrelsen för Västanfjärd Rödakorsets avdelning.

Finlands Röd Kors Västanfjärd avdelning anordnar

LOTTERI och FEST

i VÅRDKASEN söndagen den 31 juli 1955.

Lotteriet börjar kl. 16. Bland de värdefulla vinsterna må nämnas: Pyrkijä cykel, Saft-Maja, handarbeten m.m. Festen vidtager kl. 19.30. Programmet upptar bl. a. tal av prosten Alvar Nyqvist från Vasa, gymn.lär. Margareta Karlsson demonstrerar livräddning med Eve gunga, filmförevisning. Mete. Servering. — Entré 100:— och 50:—.

Styrelsen.

Västanfjärd avdelning

Verksamhet i Västanfjärd

BO LUNDELL HAR INTERVJUATS AV EELIN HOFFSTRÖM

Bo Lundell är född i Västanfjärd men när han blev färdig från lärarseminariet så fick han jobb i Lovisa och det dröjde ända till 1979 förrän han återvände till Västanfjärd. Då blev tjänsten som föreståndare på Nivelax lågstadium ledig, dessutom kom han att bli kantor i församlingen. Följande år tyckte Bos föregångare på skolan, Martin Hallén, att Bo skulle bli ordförande i Röda Kors avdelningen och så blev Bo ordförande i avdelningen för de följande 17 åren. Bo säger att han är den enda han känner som blivit ordförande direkt, utan att egentligen ha varit medlem innan. Jobbet var ändå inte omöjligt eftersom det rådde en så god anda i Västanfjärd. Efter andra världskriget startade en damkommitté i Västanfjärd som sedan 1952 fick namnet Västanfjärds Röda Kors avdelning. Under kriget flydde många karelare till Västanfjärd och de hade det mycket svårt. De hade djur men ingenstans att hålla dem och i bland någon säng men inga sängkläder. Dessa människor hjälpte damkommittén. Första ordförande i avdelningen var kyrkoherden Rafael Järnström och sedan kom Martin Hallén, efterföljd av Bo. Verksamhet drevs och drivs ännu i dag, med frivilliga krafter. Styrelsemöten hölls i hemmen och på så sätt bekantade man sig med olika platser. Styrelsen bestod av en representant från varje by i Västanfjärd eller en som kände till situationen i två byar. Viktigt var att medlemmarna höll ögonen och

öronen öppna för personer som befann sig i svåra situationer.

Till verksamheten hörde att man slöjdade nytosaker, stickade plagg, plockade bär och odlade rotfrukter som sedan såldes på julbasar. Man ordnade också lotterier och därigenom finansierade man verksamheten i avdelningen. Till verksamheten hörde att hjälpa sådana som blivit änklingar och hade små barn. Till jul stickade damerna i avdelningen strumpor som skulle skänkas åt ensamma gubbar och sjuka.

Efter kriget var det stor efterfrågan på äpplen och man samlade äpplen och skickade dem till bland annat Lappland. Bo minns hur en farbror på en liten gård dog och då ringde de olika släktingarna och bad att någon skulle skicka äpplen från gården till dem. Så äpplen var nog väldigt eftertraktade och speciellt i jämförelse med dagsläget då det inte är en stor sak att köpa äpplen i butiken.

Då Bo var med i distriktsstyrelsen fick han en bättre bild av hur avdelningen fungerade i jämförelse med de andra avdelningarna på Kimitoön. Han var nöjd med de resultat som insamlingarna gav i Västanfjärd. Men så småningom var det inte längre lönsamt att hålla på och slöjda och sticka, utan nya insamlingsmetoder måste hittas. Då kom styrelsen på att man kunde ordna middagar. Avdelningen fick älgkött från jaktlaget och dona-

tioner från konservfabriken Åbo Fisk i Västanfjärd. De ordnade också lotterier i samband med midagen. På det sättet fick det ungefär samma summa som då de ordnade julbasarer.

Avdelningen deltog i olika händelser, som till exempel eftersökningar. De var också med och serverade och hjälpte till vid bränder. Första hjälpen gruppen, som i dag blivit första responsgruppen, är snabbt på plats om någonting händer. Då det är några större efterspaningar kommer också många frivilliga med. Västanfjärd hade tre stycken åldringshem och därifrån förrirade sig emellanåt någon och då rykte första hjälpen gruppen på efterspaningar. I dag har första hjälpen gruppen gått ihop med Kimito, så det finns egentligen bara en

grupp kvar. Många rödakorsare är dessutom aktiva i den Frivilliga räddningstjänsten. FRKs roll har i den Frivilliga räddningstjänsten varit att utbilda folk så att de kan rycka ut då det behövs. Medlemmar kan rycka ut till och med utanför Kimitoön, men efterspaningar till sjöss deltar de inte i.

Vid lokala katastrofer har distriktet varit en viktig samarbetspartner. De har gett en del av hjälppengarna och avdelningen ger resten. Hjälpen har varit outhärlig till exempel då mamman i en familj fick cancer medan hon väntade barn. Barnet föddes strax innan mammans bortgång och pappan blev ensam med tre små barn. I en annan familj tog den ena föräldern livet av sig och lämnade den andra ensam med små barn.



Ordförandebytet 2007
Guje Viitanen, Lilian Nordell
och Maj-Britt Reinikainen



Höstmiddagen, Guje Viitanen, Maj-Britt Reinikainen och Elvi Sundberg

Vänverksamheten har också i Västanfjärd fungerat mycket i form av grannhjälp. Vännerna har agerat färdtjänst, alltså åkt med till sjukhus och in till staden. De har hjälpt också till med handlandet åt dem som behövde. Nu har mycket av denna verksamhet tagits över av kommunens närvårdare.

Bo har också varit med och försökt påverka hur FRK fungerar. Han berättar att han deltagit i en Röda Kors stämma och lagt fram en motion om uppsamlingen av medlemsavgifter. Avdelningen hade reagerat på att medlemsavgiften skulle betalas till distriktet i stället för avdelningen. Detta

har påverkat medlemsantalet starkt. Då avgiften bars upp på orten hade avdelningen 250-300 medlemmar och nu är de under hundra, av vilka många kommer att vara medlemmar livet ut. Dessutom blev avgiften högre och medlemmarna kunde inte längre se exakt hur pengarna kom dem till nytta.

Avdelningen har också förstås samlat pengar till Katastroffonden. En av de största katastroffinsamlingarna som Bo kom i håg var Biafra. Då gick medlemmar från dörr till dörr och samlade pengar. Men avdelningen har nog samlat pengar på olika sätt. De har bland annat sålt rotmos på Hun-



Rotmosförsäljning
Hungerdagen 2008

gerdagen. De har också samlat kläder som skickats till FRK-lagret i Kalkku. Man har också sålt en hel del FRK-prylar. Bo tycker att man tidigare sålde mera hantverk och nyttosaker medan det blivit mer och mer prydnader på senare tid.

Avdelningen har också skänkt utrustning till olika lokaler. Till invigningen av församlingshemmet så skänkte avdelningen en första hjälpen väska, som avdelningen dessutom lovade komplettera då det behövdes. Till kyrkan skaffades en bår och till ungdomsföreningshuset Vårdkassen skaffades det en första hjälpen väska. Till jakten Eugenia gavs också en första hjälpen väska.

Bos dotter Sanna påpekar också att ungdomsaktiviteten i avdelningen varit stark. Barnen deltog i lägren och Sanna minns då hon själv del-

tagit i slutet på 90-talet. Lägren hade alltid något tema, som indianer eller annat. Men viktigt var att barnen undervisades i första hjälpen. Bo tillägger att det till och med funnits en FRK-lägergård i Kila på Kimitoön då Rainer Gustafs ännu var ordförande. Senare såldes gården, då behovet för liknande verksamhet försvann.

Avdelningen har också deltagit och ordnat olika kurser. Ofta i samarbete med de andra avdelningarna på ön. Bo påpekar att många av kurserna ordnats av Maj-Britt Heinström, som är ordförande i Kimitos avdelning.

Bo konstaterar att arbetet inom FRK har nog varit intressant och han anser sig ha gjort det som förväntats av honom, en gång medlem – alltid medlem.



C-O Tallgren vid sitt arbetsbord på Åbolands sjukhus

Åbo svenska avdelning

Allt från damklubbar till menföresflygningar

CARL-OLOF OCH GURLI TALLGREN HAR INTERVJUATS AV ULRIKA WOLF-KNUTS

Intervju med Carl-Olof (COT) och Gurli Tallgren (GT) om deras Röda Kors verksamhet 7.5.2010

Ofta börjar COT och GT supplerar, inläggen går in i varandra. Intervjun försiggick i deras hem i Åbo och den är delvis förkortad och sammanslagen.

COT berättar om sin karriär bl.a. som ekonom och sedan verksamhetsledare 1956 till inval i riksdagen 1961. Flytt till Åbolands sjukhus. Gulle var med i damkommittén. Avdelningarna blir till i Åboland och hela landet. COT var med och bildade dem. Lärde känna Åboland ganska bra.

GT: I januari 56 lurade Ole mig med. Damkommittén hade möte och Carl-Jacob Gardberg som hade varit i Estland, det var mycket ovanligt då, han visade bilder. Ole sa: "Gå nu ner och titta". När jag kom ner dit så "Oj så roligt, en ny medlem", "Aha, sa jag" och så var det med det. På den vägen blev jag och är fortfarande aktiv.

GT: Åbolands distrikt arbetade då och är fortfarande väldigt bra, det är alltid i toppen. Det är små kretsar, lätt att involvera folk i en mindre stad. I Grankulla var det mycket svårare, svårt att lobba på svenska i Hforstrakten.

Om Blodtjänstverksamheten

COT: Blodtjänsten. Har de fortfarande der där mobila blodtjänsten?

GT: Jo, nog har de det.

COT: Blodtjänsten hade sitt högkvarter här på Centralsjukhuset för Egentliga Finland, man hade Röda Korsets bil. Blodet togs i flaskor på den tiden. Röda Korsets Peugeot, fullt med flaskor, två vita systrar och kanske en läkare. Åkte till Väst-anfjärd, det var i Björkboda tror jag det var. Jag var nu den där som skötte om transporterna och där var de där sjuksköterskorna och jag ordnade de där blodgivningstillfällena. Och då när vi kom därifrån, minns inte exakt vilket år det var, nångång på femtiotalet. Nåja, det var på vårvintern, sådär i mars kanske, jag körde in, vi skulle upp för Kaskisbacken, vi kom ner för Nylandsbacken, och den där bilen körde runt, med full last med blod, en hel, sån där, trehundra sextio grader, jag var vid ratten, men till all lycka, det var där utanför Rettigs, så råkade det inte vara nån trafik där. Jag såg annars för mig hur bilen skulle ha stjälpit och det skulle ha varit fullt med blod på gatan och vita sjuksköterskor som skulle ha varit alldeles blodiga, men det blidde nu ingenting (skratt). Sändänt, det där sysslade vi med ganska länge, och så var det nu här i Åbo också. Jag kommer ihåg att vi hade blodgivning här på studentkåren. Det är ganska märkligt hur någon alltid krokmar av det där för att man har obehag för det.

GT: Killar, killar, flickorna tålde det nog.

COT: Inte vet jag om det var utbildningen el-



Hyrd ambulanshelikopter från Sverige transporterade patienter till Åbo i menförestider från skärgården, 1959

ler vad det var, men det är nog ett faktum att ju högre utbildade människor var dess lättare krokade de.

COT: 1957, -58, -59 satte vi igång med ambulansflygningarna under menföret och vi fick låna eller hyra helikoptrar som kom från Sverige. Flygarna bodde på ett rum på Åbolands sjukhus och så hade vi som en central på Åbolands sjukhus och dit ringde läkarna och folk som hade med sjuka att göra i skärgården och så startade man.

GT: Det var menföresflyg.

COT: Det var menföresflyg, så det var på hös-

ten och det var på våren. Däremellan hade vi de där Lärkan och Gunne Welander med sitt plan så bildade vi AB Skärgårdsflyg (men detta hade inte med Röda Korset att göra). Röda Korset tog sig sedan centralt an de där sjuktransporterna.

GT: I flera kommuner finns det ju ambulanser nu.

COT: Jo, och det var Röda Korset som startade de där ambulanserna då. 1962 var det en av de där ambulanserna, som, jag tror att det var till Kimito det kom, och jag satt då i riksdagen och jag åtog mig då att köra den där ambulansen till Kimito, jag hade kört ambulans och vi hade lite bråttom.

GT: Men du hade inte tutan på.

COT: jag hade inte tutan på men jag hade lite bråttom för jag hade Victor Procopé och han skulle till Stockholmsbåten så han fick bra fart. Jag konstaterade att bilisterna var nog högaktningsfulla när de såg att det kom en ambulans.

Damkommittén i Åbo

GT: Egentligen samlade vi kläder, vi hade ganska stora klädinsamlingar. Fortfarande så samlar Röda Korset in kläder som skickas. Och sen hade vi från Silja, eller det hette då Bore på den tiden, så de behövde till sina förpackningar på båtarna såna där plakat, som de heter, sterila plakat, vi satt och vek plakat, sen steriliserades de på Åbolands sjukhus och sen distribuerades de till Borebåtarna och det fick vi liten summa för då. Och sen satt vi och stickade och sydde och sen hade vi basarer ofta. Pengarna gick dels till avdelningen om det behövdes, dels till Katastroffonden. För det mesta gick det till Katastroffon-



Klädinsamling
1995



Basarer ordnades
årligen i Åbo

den. Om det var något större jippo så gick det till Katastroffonden. Vi ordnade barnfester också på Åbolands sjukhus. Det var jätteroligt. Där var ju då det där Barnvårdsinstitutet och de där flickorna ställde ju gärna upp.

COT: Damkommittén kallades för Doktorinnornas förening. Det var inte vem som helst som fick komma med.

GT: Det var förrän jag var med.

COT: Jojo, du var ju inte doktorinna.

GT: Nej, jag var inte doktorinna.

COT: Det var lite sådär då ännu, i början på femtiotalet. Damkommittén gjorde saker som sen skulle förverkligas ute i Åboland, men då var det Doktorinnornas förening.

UWK: Vad var där för doktorinnor, då?

GT och COT: Där var Saga Fortelius, tandläkare, och så var där naturligtvis Marika Palmberg som var Olle Palmbergs fru, och, de där läkarna, de där två systerarna som var gifta med varsin läkare, fru Jörgensen och och fru Bonsdorff.

GT: Men -56 hade nu lite förändrats, lite förnygrats, hela sättet att se på Röda Korset, men då i början så var det nog lite sådär högreståndsmän.

COT: Just det här att de där avdelningarna kom till ute på landet, det var ju för alla, det var mycket människor med.

Första hjälpen kurser

GT: Jo, där var förstahjälpkurser.

COT: Och då agerade de där barnvårdarinnelevorna ofta som patienter. De hade en gång en i Navigationskolan, och de där flickorna var ju då patienter och vad de än hade för sjukdomar så

skulle det alltid ges konstgjord andning.

GT: Mun mot mun -metoden.

Insamlingsverksamhet

UWK: Hur länge har man gått med de här bössorna?

GT: Jaa, vänta nu? Jag kommer inte ihåg vilket år. Det firas något jubileum i den här Hungerdagsinsamlingen i år, det är ju där som de har känts mest. Och det blev ju en succé faktiskt. Det var en liten avdelning nånstans in i landet som hittade på, den hette Sisko-päivä, Sisko-dagen och då tyckte de att det var bra om folk lite tänkte på vad de åt och samla in pengar till Röda Korset, och det bredde sig ut sen och blev en sån där jättestor grej.

COT: Gulle har ju sysslat med Röda Korset aktivt. Det är på det sättet nämligen, jag har sagt det nån gång tidigare, om ett par är sådär, båda sysslar med Röda Korset, så karlarna blir invalda på diverse olika ställen, jag blev själv invald här i distriktsstyrelsen och sen satt jag i centralstyrelsen och jag var vice ordförande i Finlands Röda Kors och så var jag ordförande i Röda Korsets Blodtjänst i Helsingfors och allt möjligt sådant och...

GT: Det är ju så där, så är det ju.

COT: Vi satt ju på möten och vi gjorde diverse beslut och så där, men...

GT: Men nu har jag fått lika många medaljer som du så jag är alldeles nöjd.

UWK: Men var kommer idéerna, är det på den (COT:s) nivå eller är det på den (GT:s) nivå?

GT: Nog skulle jag säga att det är de här frivilliga damerna som är ursprunget. Det organise-

ras ju högst uppifrån, men att det är de frivilliga som ställer upp och jobbar och skaffar flera insamlare och så där.

COT: Nog kom det också många idéer också internationellt. Som den där vänverksamheten. Jag var med några mänskor från centralstyrelsen i Norge...

GT: Vi var i Norge och undersökte det, jo,

COT: Det var generalsekretären Jens Meinch som hade börjat med vänverksamheten och sen med de här vänner för fångar. De där idéerna kom därifrån.

GT: Jag vet inte, jag tror inte vi har fångvänner här i Åbo på svenskt håll åtminstone, men i Helsingfors förekommer det.

GT: I Grankulla då vi bodde där under vår 18-åriga parentes så där först kom jag inse, här var jag bara fotfolk, men när vi flyttade till Grankulla så blev jag sekretare för avdelningen faktiskt och sen när jag kom tillbaka hit till Åbo så hade avdelningen somnat in och så kom jag med nya idéer och så skötte vi om den tillsammans och då satt jag i styrelsen. Jag var till och med vice ordförande, och det var hemskt skönt för då behövde man inte göra nånting. Huvudsakligen har jag då sysslat med att samla in, jag så att säga älskar att dra pengar av folk. Alla möjliga saker och fester som man hittar på. Vår räkfest faktiskt som jag importerade från Grankulla, bjuder vi in folk, och det är då Röda Korset och vänner som man bjuder in så det är en intern tillställning så att säga men allt går till Röda Korsets Katastroffond.

UWK: Var brukar ni samlas då?

GT: Nå, vi har haft den på Kvartersklubben tidigare, men nu har vi fått i Novia utrymmen som

vi inte behöver betala för faktiskt, de är så snälla där, och då bjuder man på räkor och vitt vin. De betalar då liksom en viss summa, 35 euro höjdes den till i år och då får man äta så mycket räkor man vill. Och sen har man lotteri och det är det som man drar in pengar på.

UWK: Och vad har ni för vinster då?

GT: Då samlar man in, medlemmarna samlar in vinster då, det är båtresor och alltmöjligt sånt där riktigt trevligt. Jag ska komma ihåg dig nästa gång. Det är mycket trevligt. Och det kommer in faktiskt, i år fick vi in nästan tre tusen, det blev pengar till Katastroffonden och förra året fick vi in just lite över tre tusen.

Ljugarbänken

COT: Nå en sak som jag måste berätta om, en jättebra sak, som Kalle Enestam hittade på den där ljugarbänken. Det är hans idé. Han var ju maskinmästare, pensionerad och han hade många vänner och om de sen blev änklingar så var de ganska ensamma eller också att frun redan syssla. Ofta är det ju så att en pensionerad man är mycket mera ensam än en pensionerad kvinna, för kvinnorna har större socialt umgänge från början, så han samlade då pensionerade, just mycket sjöfolk från skärgården, såna som hade flyttat in till Åbo. Så det var en jättebra sak och den funkar fortfarande. Nu kommer jag inte ihåg vilket år han började med det.

COT: Han började väl på Hörnan.

GT: Han började på Hörnan, gamla Hörnan. Det är på Gubnhemmet. Och de samlas, nu har de slutat för i vår, men de brukar vara så där 10-15 gubbar.

UWK: Vad... alltså den där ljugarbänken, de sitter och pratar med varann?

GT: Jo, de sitter och pratar med varann och berättar roliga historier och dricker kaffe, de samlas och sitter ungefär en och en halv timme och pratar tillsammans, och de, det finns ju mycket sjöfolk som bodde i skärgården och sen när de har blivit pensionerade har de hittat på att flytta till Åbo och då kan de bli ganska ensamma. Så att det var en viktigt uppgift, och den har då hållit i sig, när sjutton kan den ha börjat?

UWK: Nå, nog är det kanske på slutet av nittio-tioalet.

GT: Jo, ja, när började den där Hörnan? Var det nittiofem redan?

COT: Nog började det där. När kom vi tillbaka?

GT: Vi kom nittioett tillbaka, och det var i och med Hörnan och Kalle som kom med i styrelsen, i mitten av nittioalet.

UWK: Mest damer som fotfolk, intressant med ljugarbänk för män, som inte bara sitter på beslutande och bestämmande poster.

COT: Nu har det ju också kommit manliga med när det gäller den där insamlingen. Hungerdagsinsamlingen för att inte tala om den där tsunami insamlingen.

GT: jo alla såna där katastrofinsamlingar så ställer ju väldigt många upp.

COT: Det var skojigt, jag har stått på Stockmanns gård, och det var skojigt att se vad det är för mänskor som ger. En del får förfärligt bråttom att söka någonting i kassen just när de sku gå förbi och ofta ser man då välbärgade damer i femtio sextioårsåldern som inte ger, medan man ser ofta då ungdomar som ger pengar.

GT: Ungdomar jo, och mammor med små barn som kommer och lämnar för att liksom lära barnen och det är ju mycket bra. Och så har vi ju i vår avdelning haft den här kantinkärran så väldigt länge på Åbolands.

UWK: Hur fördelar ni uppgifterna? Får man välja själv?

GT: Jo. Och i styrelsen finns det ju så att säga i varje sektion en ordförande som organiserar det hela.

Vänverksamhet

COT: Gulle har också en sån där vän. Varje torsdag så går hon ut och spatserar med henne.

GT: Det är en som går med rollator så hon klarar inte så bra att gå ut ensam, gå till Stockmann. Där i Stockmann kan jag hjälpa henne. Hon bor i Suikkila, men hon kommer med invataxi, de kommer efter mig, så det är inte så betungande och sen går vi tillsammans och handlar en timme och sen kommer invataxin och tar oss.

COT: Men nu brukar du spatsera.

GT: Spatsera. Igår så var vi ut, hon ville gärna se Lilltorget och så körde vi dit och så var vi en timme där, det var just vad hon orkar, och taxin hämtar henne och jag orkar då gå hem, det är inte så långt.

COT: Hennes pappa var kassör i Röda Korset då jag började.

GT: Hon är då faktiskt sex år yngre än jag... hon har mycket hjälp från staden, det måste jag säga det funkar riktigt bra.

COT: Hennes man dog för några år sedan.

GT: Det sociala funkar nog bra här i Åbo, hon får nog invataxi och inte behöver hon vänta som

jag har hört att man är tvungen i Hfors.

COT: Nu har vi fått nya vänner och sen har det kommit...

GT: Unga människor också med. Det är ungdomar som ger av sin fritid, den nya ordföranden, flickan, i avdelningen, hur gammal är hon? Hon är inte gammal, hon studerar vid Akademin. Sen de här gamylerna har fallit bort så är det de här unga mänskorna från Akademin som har blivit ordförande, de engagerar [andra unga]. Det enda felet med Akademin är att när man ska utbilda en första hjälpen grupp så när de är utbildade är de färdiga vid Akademin och så försvinner de.

COT: Men de kan det, de har lärt sig.

GT: De kan det jo, men så ska de söka nya varje gång,

COT: Det är som när du kom till Grankulla så sökte du upp Röda Korset där och det sprider sig.

GT: Jo, jag måste ju berätta, vi har två barnbarn som jag alltid har skickat på Röda Kors läger. Solveig Basilier skrattade och sa varje vår: "Nå vilka barnbarn är det nu som ska på Röda Kors läger. Nu är den ena, den äldre han blev delegat och är nere på ett halvår i Sydafrika. Den yngre är ett år i Oxford och sysslar med HIV och sånt där.

COT: Han blev färdig sån där ungdomsledare.

GT är hemskt glad över ungdomarnas intresse för Röda Korset.

[Prat om det ena barnets många aktiviteter i olika sammanhang. Och om en son. Och andra barnbarn.]

Hörnan blir till

GT: Jag kan kanske berätta lite om den där tillblivelsen av Hörnan. Fick utrymmet av Åbo stad.

Det var i Lilla Hanken, alltså gamla Lilla Hanken, dvs. därför heter det Hörnan för det var i hörnet av Auragatan och Mariegatan, där nere i bottenvåningen så fick vi ett utrymme. Det var från Cygnaeus skola. När de hade gjort sina reparationer färdiga så tog de sina barn därifrån och så fick vi utrymmet och där var vi faktiskt i 5 år, då hade vi ju, varje torsdag hade vi ju soppservering. För en billig slant fick man komma dit och äta.

COT: Tack vare det där blev du god vän med Fiskpojarna.

GT: När vi hade våra marknader och basarer och behövde fisk gick vi till dem och tiggde och de gav lite rabatt åt oss och så där men sen så tyckte vi så synd om dem när de jobbade så mycket så vi sa att "nu äter du så ohälsosamt så nu ska vi varje torsdag hämta Röda Kors hjälp åt dig", men de var nog så generösa så de betalade för soppan.

COT: Och sen hämtade du småpengar åt dem.

GT: På basarer och så där så får man ju en massa småpengar och nu är ju bankerna så krångliga så de ska räkna dem skilt. Nå vi fick nu alla fall igenom att vi inte behövde betala extra för dem, men så hittade jag på att gå till Fiskpojarna med småpengarna och de blev hemskt glada [prat om bankernas växlingsavgifter]. Därför är vi så goda vänner.

GT: Mera om Hörnan, efter 5 år konstaterade staden att de behöver de där utrymmena och då skulle vi ut. Vi hade då skaffat vår inredning dit till Hörnan, det var faktiskt två rum och kök, så vi hade då småningom samlat, möbler hade vi dels tiggat och fått, vi hade inte egentligen köpt nånting. Från Akademin fick vi något bord som ha-



Jullunch på Nya Hörnan

de varit i Theologicum, såna där svart långa bord med eluttag under, dem fick vi för de behövdes inte mera när de stod på. Och de var våra matbord där och allt möjligt sånt där fick vi från olika håll. Men allt det där skulle ju sen bort. Vi skulle ju bli av med det så det kom en massa gubbar sen och tittade på det där och inte vet jag om vi blev lurade men det kom nu lite pengar. Sen var det Kalle som ordnade det där som vi nu fick här nere, men nu är folk så bekväma så de tycker att det här är så långt borta.

COT: Härifrån går man på tio minuter till torget.

GT: Det fåniga är ju att bussen som kommer hit går bara en gång i timmen, förr gick den ju varje halvtimme, men man kommer ju till busstation och därifrån är det inte långt att gå.

COT: Vi ska till Arken i morgon, på en stor Röda Kors fest.

UWK: Nå bra, då tackar jag så hjärtligt för det här.



Åbolands distrikts styrelse inför 50 årsjubileet 1985

Första raden från vänster Trygve Krogell (viceordförande), Margit Holmström (verksamhetsledare), Thure Paro (ordförande), Marika Palmberg, Ruth Wiberg, Gunnar Högnäs.

Andra raden från vänster Henrik Carlstedt, Rainer Gustafs, Runa Mangs, Ulla Mobäck, Gunnel Fagerholm, Maj-Britt Heinström, Leif Westerén.

Tredje raden från vänster Kurt Holmström, Bo Lundell, Solveig Wikstedt, Tor Kreuzman, Lars Wahlsten.

Åbolands distrikt

29 år av Röda Kors verksamhet i Åboland

MARGIT HOLMSTRÖM HAR INTERVJUATS AV ULRIKA WOLF-KNUTS

Margit Holmström arbetade i distriktet från 1958 till 1987 största delen av tiden som verksamhetsledare.

Vi träffas i Margit Holmströms hem och tittar på Röda Korsets femtioårshistorik.

MH: Vad som ju är intressant är ju det med vårt arbete inom distriktet. Åbo var centralen och när vi for, Pargas, Nagu, Korpo, Houtskär och så hade vi i Norrskata, Iniö och på Utö. Utö grundades av Margit Johanna Holmström. Det var den sista avdelningen. Man for alltid ut, förutom till Åbo svenska avdelning, men annars skulle man alltid ut. Då Pargas, Nagu, Korpo, Norrskata, det var en liten avdelning, Houtskär, och sen igen, Kimito, Dragsfjärd, Västanfjärd, Hitis och sen hade vi i Finby, Pettu. Men den upphörde under min tid för att det var slut med folket. Jag har en ganska bra historia från Pettu, den kan du ta. Nu ska jag söka fram Pettu, jo här är Pettu (50-årshistoriken), här. Du vet inte hur härliga människor det var. Och dom hade en skola som var liksom församlingsplats. Jag vet inte hur många elever det var, det finns ingen skola där mera.

Margit läser högt ut 50-årshistoriken "... man hade kassa för räntefria lån".

Margit läser vidare: "... medlemsprocenten ..." Nåjo, och så var det ett år, alltså dom slutade ju 1980 för att dom inte hade något folk. Nå, i alla fall var detta då före 1980. Medlemsantalet var



Margit Holmström

vanligen mellan 80 och 90 procent av befolkningen. Så var det ett år, som jag gick igenom rapporterna så tänkte jag: "Herregud, vad har Pettu här nu gjort?" De hade över 100 procent medlemmar, över hundra, så jag tänkte att nu måste jag ringa. Så ringde jag till kassören för det var han som skötte den här saken. Så sa jag att "Hör du, vad har du riktigt räknat, att när ni har över 100 procent medlemmar, kan det, kan det stämma?". "Nå, hör du vi har fått en holma till!!", berättar Margit skrattande. Men det räckte till i alla fall, det var en holma som hette Utö och just bredvid Pettu.

"Det var det, det. Och sen hade dom, Milda, det vet jag att hon hade ju både sjukvård och förstahjälpkurser på Pettu och jag hade en, och jag tror nog tamme sjutton att det var inte många som var hemma då i husen bara dom fick gå på kurs. Nå det var någonting extra."

Margit fortsätter att läsa om "Kurs i skötsel av sjuka kor".

UWK: Det var veterinärkunskap också.

MH: Ja, dom betalade för att få veterinär ut.

UWK: Det är klart det, och kunde de lite själv behövde han kanske inte komma så ofta.

MH: Jag tycker att det här var något alldeles utmärkt, som skulle kunna behövas var som helst.

UWK: Har det där fallit lite i glömska, med de där korna, att det rörde Röda Korset med?

MH: Dom har väl aldrig haft ko skötsel kurser annat än i Pettu (skratt).

Besvärliga resor många gånger

Jo och sen dessutom, det var ju det, att nu finns det broar över nästan till alla, utom då till Nagu-

Korpo, men då var det Sattmark-färjan. De hade ju sina små byklubbar i byarna och t.ex. på Högsar i Nagu där fanns en färja som drogs för hand över.

Alla möten vi höll så det var ju kvällstid, någon gång på söndag, men vanligen på kvällstid så det var att övernatta sen hos någon, det fanns ju inte andra övernattningsplatser än hos frivilliga. Man hade just godeligen eldat bara i stora salen, så det var ganska kallt.

Höst, vinter och sen våren och även menförestider. Inte just på sommaren.

Och sen då längre ut, jag väntade där nu i Norrskata, jag kommer inte ihåg, den gick ju inte på natten den där färjan, den fanns ju i Korpo då, men hur många sena kvällar eller egentligen nätter som man satt vid någon brygga och väntade på båten som skulle komma från Åland i menföre, en timme var lite det, två-tre timmars förseningar var vanliga. Det var nog ett slit.

Margit Holmström började på Röda Korset 1958

Hör du från -58 kom jag till Röda Korset, 5,5 år var jag i Folkhälsan och då var jag också ute, då var jag med doktor Palmberg som for runt med Lyckoslanten och jag var som sköterska där vi hade allt vad vi behövde med oss och så tog vi iland på lite bebodda öar och så var vi ju över till Åland. 1958 kom jag till Röda Korset och det var på hösten så knappast blev det några kurser då, tror jag, men sen började jag då med första hjälpen kurserna och här fanns ju en hälsosyster tidigare, Milda Åminne, men det skulle ju fortsätta och jag fortsatte då. Första hjälpen och hemsjukvård kur-



Evig-gungan

ser höll vi. Det var väldigt många hälsosystrar eller sjuksköterskor som jobbade i kommunen som ställde upp och vet du att vi hade, så gott som i varje kommun egen första hjälpen lärare och dom måste vara sjuksköterskor eller hälsosystrar.

Herregud, jag skulle ju vara allt, jag skulle ju vara ungdomsledare, så skulle jag kunna allt när jag inte hade någon personal. Sen när jag slutade så då var dom 5 eller 6, men det är ju det att

en mänska kan inte dela upp sig på specialarbete och ekonomi och vad visste jag som sjuksköterska om ekonomi? Det visste jag ingenting om, men jag har faktiskt grunnat här efter på det, vi hade ju en distriktsstyrelse som bestod av 18 personer och vi hade jurister, vi hade läkare, vi hade aptekare, lärare och professorer, avdelningarnas representanter, det försökte vi få och alla var ju frivilliga. De gav sin tid åt oss och t.o.m. dom

som ska vi nu säga utifrån avdelningarna dom som reste, inte fick dom nån ersättning, och inte bad dom om nån ersättning och jag har liksom tänkt nu efteråt: "Vem har tackat dem för det stora arbete som dom gjorde?". Att vi hade ju expertis, vet du, på alla områden, både ska vi säga socialt och läkare, första hjälp och juridiska historier med alla våra penghistorier, men på det sättet så det fanns liksom expertis inom styrelsen och till herrans hjälp för mig stackarn för den finansiella sidan, jag tror inte att jag skulle ha förstått mig på den. Det är ju svåra saker och det ska bli rätt. Och vi var gifta med alla barnskyddsföreningar och saker och de upplöstes under min tid, jag skulle väl inte ha klarat det om jag inte skulle ha haft en styrelse som skötte om det, helt enkelt.

Det måste man ju förstå att man fuskar lite i det ena och lite i det andra och lite i det tredje och lite i det fjärde men inte är man ju nöjd med sig själv, att man inte har fått till stånd t.ex. ungdomsarbete. Avdelningen hade nog sina, men dom hade inte några första, ungdomsgrupper, men ungdomarna följde med föräldrarna på den tiden vet jag att från fler familjer, ungdomarna kom med dit som mamma har varit med eller pappa har varit. Det finns många, jag har ju ännu ganska många som, regelbundet till vändagen eller till jul ringer och frågar hur jag mår och undrar hur jag har det, såna som finns med.

Nej, jag går nu ännu till den där förstahjälprejen, det var en av de första kurser jag höll och det var i Västanfjärd, kanske det var -59 eller -60, dom hade, det fanns nånting som hette Vårdkassen, och jag var ju naturligtvis nervös för jag hade inte hållit såna här kurser förut och så började

det komma folk och det kom och det kom, jag tror jag kissade i byxorna, jag vet inte, men det kändes nog så, det sägs ju att man inte ska vara mera än tjugo i en kurs för då hinner man inte med alla, men tjugo räckte nog inte, det var nog ganska mycket mera, jag kommer inte ihåg hur mycket det var, men det var fruktansvärt och, nåjo, det måste ha gått bra, jag vet ingenting om det, jag höll ju kursen, det var 16 timmar tror jag då, ett år eller kanske ett par år efter kursen i Västanfjärd, ringer det en dam och sa vem hon var och sen sa hon "för du, jag måste ringa, att mannen min är på TYKSen men jag vill bara säga att om inte du skulle ha funnits så skulle han inte finnas mera". Han hade, varit och slagit sig med yxan i ben, i låret, i stora ådern och han hade blött något förskräckligt. Och grannen var lärare som också gått kursen och han hade precis gjort som Maggi sa och han klarade sig. Jag var och hälsade på honom på TYKSen men då tänkte jag att, herregud ändå, tänk att... Jag var på ett möte nu som pensionär så höll jag något tal och gav gamla minnen eller vad det var och då sa jag att det största tacket jag har fått det var det samtalet.

UWK: Vi har 2010 och du började på -58 och så slutade du...

MH: 30.8.87. Det var 29 år.

Hemhjälparna

Hemhjälparna som går hos äldre och går hos folk, hos familjer. Det fanns inte sånt i Åboland, utan det var jag som började med dem, den första hemhjälpkursen och den gick i Pargas. Och sen, det har gått över till samhället, det är meningen att vårt arbete ska gå över till samhället,

inte ska vi hålla i det. Det fanns på finskt håll men det fanns inte på svenskt. Det är så som vi ska arbeta. Vi ska inte blanda oss in i andras som gör nånting bra utan vi ska försöka se var det brister.

Om ambulansen?

En person han t.o.m. ställde opp garage för ambulansen för att den inte skulle stå ute, stackarn. Nej det var nog härliga människor. Och så till Kimito ja du vet nog inte hur många möten det har hållits med kommunalgubbarna, dom var nog inte goda att tas med.

Dom har ju klarat sig alla år, inte skulle dom behöva en ambulans!!

Nej, men nog visade det ju sig sen att det behövdes, men det var ju faktiskt dåliga förbindelser då också. Inte vet jag om dom gick på natten heller alla gånger, jag vet inte det där, men det vet jag att jag lite många nätter har haft ambulansförare sovande på kansliet, bäddat åt dem fast på golvet eller på någon brits för att dom skulle få sova någon stund när dom skulle ut igen på morgon.

Nog grälades det något förskräckligt runt den där ambulansen, den ena klokare än den andra. Men nu har dom varit med allvärldens gräl både i Nagu och i Kimito, det är ordföranden, som t.ex. i Kimito har skött kontakten mellan Helsingfors, centralbyrån, och sen med kommunen och stackars mänska, jag säger då det, hon har haft det något förskräckligt att tas med, både avdelningar och chauffören. Nog hade vi dem på utbildning då också, men det var förstahjälpggruppen som började med det och där var far och två söner som gav sig tusan på att dom ska ha ambulansen dit

och dom fick den. Och frun, hon var söt och alltid bullade hon upp och när vi hade möten och oj, oj! Nå jo, det var det.

Var var det här kansliet?

På Åbolands sjukhus. Kaskisgatan 13. Vet du det att Röda Kors distriktet då i början när varken vi eller andra fanns med är huvudroten till att Åbolands Sjukhus har byggts överhuvudtaget. Jo, och det var för barnen och det var skärgården, skärgårdsmänniskorna som skulle skötas.

Sommarkolonier för barn

Jo så hade vi dessutom Kila sommarkoloni, det har jag antecknat. kolonin, det började i maj och slutade i augusti när skolan började. Barnen vi hade, vad ska jag nu säga från fyra år t.o.m. yngre när det var som värst, till 12-13, äldsta sku det nu ha kunnat vara 14, som kom från stan, för att få vara på landet.

Jo, det hade vi, jo. Vi hade ju sommarkoloni som jag sa där i Kila. Jag sa att dom for ut i maj, juni, juli, augusti. Varje år skulle jag ha ny personal, förstår du, inte kunde man ju betala hela året åt en mänska, det skulle vara barnskötare, kocka, föreståndrinna och det hade vi i många, många herrans år, och det är en sak också som jag har haft så svårt med. Det var tbc-föreningens hus som distriktet fick överta, liksom, och det var för barn till tuberkulösa föräldrar, var det från början, och det minskade ju här den tiden och den föreningen upphörde och gav sina, vad det nu fanns för medel sen, till Röda Kors distriktet plus Kila-fastigheten i Kimito och den där barnkolonverksamheten fortsatte i Röda Korsets regi och där



Kila sommarkoloni

var tant Agnes. Hon hade varit redan i tbc-föreningen och hon fortsatte som tanta, som föreståndarinna, men så blev hon, jag vet inte hur gammal hon var, men hon var nog långt över 80 och jag, jag, måste säga upp henne, det var nog ändå nånting av det värsta jag har varit med om, för att nog var hon, nog var hon klar i hjärnan men var så som man nu blir vid dom där åren, men det var nog en av dom sämsta ögonblick, när jag måste säga åt tantan att nu går det inte mera, att vi måste ta en annan. Men sen blev det ju så att det var inte så hemskt många år till för att huset förföll och sen var brandnämnden och sa att

vi får inte elda mera, och så måste det upphöra. Det var åbobarn och så hade vi från avdelningarna där det var familjer, som hade många barn, och hade ganska knappt eller några besvärigheter, då plockade vi in. Där var en familj, jag vet inte hur mycket ungar de hade, men där var par-tre varje år som kom och de föregående föll bort. Och avdelningarna stod ofta för avgifterna eller en del av avgifterna.

UWK: Det var då för att de skulle få ordentligt med mat och frisk luft

MH: Jo, vet du jag vägde dem, och mätte dem och vägde dem när de kom och när de for. Men

det skulle vara personal och vi hade nog sån tur, vi hade en sån där tant, Anni Koskinen, hette hon, och hon lagade härlig mat åt dom där ungar- na, hon tog dom med och plockade blåbär i sko- gen då i augusti när det fanns, och lagade blå- bärspaj och goda saker. Hon hade inga barn själv, men hon älskade barn och de var ju som flugor efter henne. Jo, nog har det sina ljusa sidor också och dom hade härlig strand där att simma, sand- strand, med långgrund vatten. Men sen när vi tog lite större pojkar höll dom på att laga eldsvåda up- pe på berget när dom var och smygrökte, jo, men att det var med förskräckelse, och brandkåren ut och vår förstahjelpsgrupp också.

Åbo svenska avdelnings vänner och blodtjänst

Hör du, vi hade Åbo svenska Röda Kors avdelning som var mycket aktiv, mycket aktiv och dom hade ju sin väntjänst, med patientvänner på Åbolands, på TYKSen och dom betjänade ju väldigt mycket t.o.m. ålänningarna. Dom mötte vid flygplatsen och dom förde dom till flygplatsen när dom skul- le hem och de skulle ha varit ganska utlämnade om inte vännerna skulle ha funnits. Och sen har avdelningen ju hemskt mycket varit med om blod- tjänsten, som finns ju där i Åbo. Dom har varit medhjälpare så länge jag kommer ihåg, och det är över trettio år skulle jag säga.

Avdelningen hade liksom en, dom hade inte



Första hjälpen träning på stranden

Åbolands distrikts sommarläger ordnades på Hitis -Rosala den 8.-11.6.2010. Nitton barn deltog och avlade kunskapsmärket "MegaPlåster" i första hjälpen.



nån styrelse, men det var liksom en person som liksom svarade för åldringsvännerna, en hade patientvännerna och en för blodtjänst för att få dom placerade på rätta stället för att dom hade ju väldigt många blodtjänstillfällen här i Åbo där våra vänner var med, eller deras Åbo svenska avdelnings vänner var med. Jag känner nu inte till riktigt, men nog hade dom träffar och dom, hade program för väntjänsten, patientvänner och åldringsvänner eller vänner överhuvudtaget.

Röda Korset kom in i blodtjänsten på dom mobila tillfällena. Dom for ju ut till fabriker, industrier, stora varuhus, liksom och tog blod av personalen och då behövdes vännerna och assistera med att se efter den där patienten och prata med den och dessutom för man skulle skaka den där på-

sen dit blodet kom och sen förbinda och allt det där, men nu lär det vara borta det där. Då på den tiden när vi hade blodtjänst, vi hade ju i Pargas och Nagu och Korpo och Dragsfjärd och Dalsbruk. Jag var med varje gång och pickade dom i fingret först, så att när dom såg mig ren såg dom argt på mig. Jag tyckte att det hörde till mitt arbete på något sätt att jag skulle vara med, och lugna dem lite, många var ju nervösa.

Vi skulle se om blodvärdet var tillräckligt bra, vad det nu sen var, för karlarna skulle det vara så och så mycket, för kvinnorna så och så mycket och är det under så duger det inte. Att vi tog inte av såna som skulle ha behövt det själv. Vi har en härlig historia om en så ljuvlig mänska [blåddrar i 50-årsboken om Lilla Elin som kom med rodd-



Fördomsinsamling i samband med Dagen mot rasism 21.3.2007 på Arken, ÅA. Från vänster Vera Lillrank, Elias Vartio, Andrea Basilier och Susanne Ramstedt.

båt till blodgivningen och om Ruth Wiberg som absolut borde intervjuas]. Och den här lilla tanten, hon kom från, vad hette det nu igen, hon hörde till Kasnäs, men hon kom från en pikkuliten holma och här kommer hon med sparkstöttingen till Dalsbruk, hon hade något 6 km både i menföre och annars och när hon kom till Dalsbruk så då gjorde hon sina uppköp och så hade hon gris och köpte mat åt grisen. Jo, nå i alla fall, jag har så obehag, för att jag måste säga när hon fyllde sextiofem så då hade hon tjugo år gett blod, kom ensam först med roddbåt, sen hade hon köpt en liten motor prutt-prutt-båt och sen med spark om det var isar. Så nog har det ju funnits härliga människor, men när jag måste säga åt henne att hör du att sen nästa år så ska du

inte komma, att du behöver ditt blod själv. Men hon var nog så ledsen, så ledsen. Det var det enda hon kunde ge åt Röda Korset, herregud ändå. Jag förstår det där, men jag måste ju säga.

Katastrofverksamhet

Jag tänker t.ex. på den där Lappoolyckan här i Finland. Förstås Finlands Röda Kors hade ju det där katastroflaget i Tammerfors och därifrån kan det ju tas, men det var hemskt många som, t.ex. barn som blev utan föräldrar, så att då var det ju stort pådrag i distriktet och vi fick in hemskt mycket pengar, just som gick via katastroffonden. Jag vet t.ex. i Hitis så finns det en person som nu har varit längre än jag med och fortfarande varje år betalar in till katastroffonden, det vet jag, och in-

te några små summor.

En gång for jag ut, med Tallgren då, det var i början, med nånslags klädförråd, det var då vid Park Victory, vi förde ut ett sånt där förråd dit till Utö, jag vet inte om de nånsin har behövt använda det, det var filter och det var några kläder

Sen det vi hade samlat in, ska vi säga till Hungerdagen, så det gick oförkortat till centralfonden eller Katastroffondens konto, och det var ju centralfonden som distribuerade hjälpen sen.

Hungerdagsinsamlingarna började under Margits tid.

Det var ju avdelningarnas styrelse som skulle ta hand om det här och tänka ut hur dom skulle placera det, ska dom ha för skolor, elever, eller ska dom ha, får dom några personer som går, och så att det slapp liksom distriktet, att det var avdelningarna som skulle sköta det, vi kunde inte göra det på distriktet, alltså det skulle ha varit jag som skulle ha gått med bysson, det går inte

Skojiga anekdoter från skärgården

Men nog är det skojiga saker man skulle kunna berätta, t.ex. på Utö. De hade ju en församlingssal där också, och det var nog så fullproppat med dom där människorna, det var lotsar och deras fruar, allvärldens sjöbefäl och vad de nu fanns där, jag kommer inte ihåg hur mycket folk det var, dom hade inget annat, nån som kom och föreläste nånting och där var dom. Jag var en vecka där, vi hade varje kväll kurs, eller varje dag, jag kommer inte ihåg. Det var en tant, vad hon nu hette, som jag flera gånger var hos och sen var det en eftermiddag så satt jag där i köket och pratade med henne, då så kommer det en sån där halv-

gammal karl, mårne han knackade, jag tror inte det, så kommer han in, och där var en hängare då för ytterkläder och så satt han mössan dit, inte ett ord, så var det en bänk här bredvid, och klappade med foten - inte ett ord, ingenting, inte nånting. "Herregud!", tänkte jag, "är han nu inte klok, dendär, tills han nu sen började prata med gumman som han kom och hälsade på, men inte behöver man prata, hur i världen, man kommer in bara, mössan dit på knaggen bara, och så sitter man där. Det är liksom, dom var liksom så samhöriga, fast dom alla var olika, men nog är det. Och när jag höll den där kursen, de skulle ju ha mig i maten sen förstås, och så ringde dom, dom ringde sen till varandra, jag skulle få fisk så jag åt både kokt flundra, och stekt flundra och halstrad flundra och allt möjligt gott.

Jag måste säga att det vet jag, ser du, i Hitis så där var en barnmorska, vad hette hon Olga Danielsson, och det här sägs, jag har inte varit med om det, men det sägs att hon hade Röda Korsets häfte med, när hon kom in i varje hus och hon skulle värva medlemmar, så hon kanske tog t.o.m. nyfödda med, men hon var bastant och liten, man skulle göra som hon sa, och det är hon som har varit med när du har fötts, så du ska veta hur du ska bära dig åt. Men Olga så hon var med, jag har nog några foton, men herregud var har jag dem, när hon fick silvermedaljen eller vad det var för långvarigt arbete och hon var alldeles vithårig och hon var så elegant och hon hade sin dotter från Norge med och hon hade kommit då när vi hade på Aulanko, Röda Korsets stora stämma, alla avdelningarna med, och hon var ju så söt, jag vet, inte var hon väl hundra år men nästan, hon gick

bort sen sist och slutligen. Hon hade en liten, liten koja vid stranden nånstans, jag har en gång varit hos henne. Vi hade ju ögonundersökningar för åldringar också ute i skärgården, vi hade doktor Sinikka Marjanen och optikern, Lilja. Pappan hade också varit optiker, pojken liksom fortsatte, han tog hand om glasögonen, eller tog mått av dom och förde nya och jag var nu sen och drop-pade i ögat och lite underhöll dom där tanterna och farbröderna och dom tyckte nog det var så himmelens bra, det var just i Hitis, där tror jag nog att vi var två gånger under året och så var vi i Nagu och så kom vi till Västanfjärd och där folk liksom inte har så lätt att slippa till läkarn.

Det var ju avdelningarna som organiserade det, och var vi skulle vara, var vi skulle få mat och var vi skulle stå och allt det där, och sen många hade ju förstås ställt till kaffekalas åt alla som kom dit, inte var det så bara inte,

UWK: Det ökar ju sammanhållningen

MH: Nee, om inte du har varit i skärgården och haft med såna att göra, du kan bara skriva opp det, att finns inte sådana människor annanstans, nej, det är otroligt liksom hur, och skulle man kunna bena ut varenda en, att vad den tänker, och

vad den tycker, men dom är nog raka och säger "det där gör vi inte, utan, tanten är snäll och är tyst nu", det är nog. Jag måste säga att alltså, av dom här åren, dom har ju gått, jag vet inte vart dom har farit, inte skulle jag byta, inte skulle jag, det enda jag nu på gamla dar, det enda jag tänker: "Varför började, varför hölls jag inte på sjukhus och skötte sjuka, varför måste jag börja med det där?" Jag blev ju hälsosyster förstås, men, men det, liksom får jag inte i min skalle att varför måste jag börja med allt annat, när jag skulle ha måst vara på sjukhus. Men jag ångrar inte det heller.

På ett sätt, jag, jag har gjort vad jag har kunnat jag har inte räckt till mera, jag har med min utbildning, och allt det där, så jag har inte kunnat göra annat eller på annat sätt, skulle jag säga, förstås skulle man ha kunnat göra mycket och mångt annorlunda men när man gör sitt bästa så, då just så tror man att det är bäst, man tänker sen efteråt att det är sådär nu.

UWK: Hälsovårdsväsendet och kommunerna har tagit över. Det är väl ett betyg så gott som något.

MH: Vi har gjort grunden.